ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

22 Δεκεμβρίου 2017 | ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ | Αρ. Φύλλου **201**

## ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4509

**Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και άλλες διατάξεις.**

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΜΕΤΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΛΟΓΩ ΨΥΧΙΚΗΣ Ή ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ**

**Άρθρο 1**

Το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 69
Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής

1. Αν κάποιος που τέλεσε αξιόποινη πράξη, η οποία απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός (1) έτους, απαλλάχθηκε από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής (άρθρο 34), το δικαστήριο διατάσσει κατάλληλο για τη θεραπεία του μέτρο, εφόσον κρίνει ότι, εξαιτίας της κατάστασής του, υπάρχει κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης κίνδυνος, αν αφεθεί ελεύθερος, να τελέσει και άλλα τουλάχιστον ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα. Η διάταξη της απόφασης που αφορά το θεραπευτικό μέτρο εκτελείται με φροντίδα της εισαγγελικής αρχής.

2. Η παράγραφος 1 ισχύει για όλα τα εγκλήματα κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας που απειλούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών (3) μηνών. Δεν ισχύει για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας που δεν εμπεριέχουν χρήση βίας ή απειλή βίας.

3. Κατάλληλα θεραπευτικά μέτρα είναι: (α) η νοσηλεία σε ειδικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου, (β) η νοσηλεία σε ψυχιατρικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου και (γ) η υποχρεωτική θεραπεία και ψυχιατρική παρακολούθηση κατά τακτά χρονικά διαστήματα σε κατάλληλη εξωνοσοκομειακή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ή εξωτερικά ιατρεία δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου.

4. Οι προϋποθέσεις επιβολής του μέτρου βεβαιώνονται με μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται αμέσως μετά τη σύλληψη και με άλλη μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται όσο το δυνατό πλησιέστερα προς τη δικάσιμο, με μέριμνα του εισαγγελέα του δικαστηρίου στο οποίο εισάγεται προς εκδίκαση η υπόθεση. Οι πραγματογνωμοσύνες διενεργούνται από πραγματογνώμονα που επιλέγεται, κατά προτίμηση, από τον κατάλογο που τηρείται στο οικείο Πρωτοδικείο. Στις πραγματογνωμοσύνες προτείνεται και το τυχόν κατάλληλο μέτρο θεραπείας.».

**Άρθρο 2**

Το άρθρο 70 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 70
Διάρκεια του θεραπευτικού μέτρου

1. Στην απόφαση που διατάσσει το θεραπευτικό μέτρο ορίζεται ο μέγιστος χρόνος της διάρκειάς του, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη για τα πλημμελήματα και τα πέντε (5) έτη για τα κακουργήματα. Ένα (1) μήνα τουλάχιστον πριν από τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού, το Τριμελές Πλημμελειοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται το θεραπευτικό μέτρο, μπορεί, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, να διατάξει την παράταση του μέτρου ή την αντικατάστασή του με άλλο για τον ίδιο κατά ανώτατο όριο χρόνο, εφόσον τούτο επιβάλλεται για τις ανάγκες της θεραπείας και εξακολουθούν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 69. Πριν από την έκδοση της απόφασης, το δικαστήριο καλεί τον θεραπευόμενο και τον συνήγορό του, καθώς και τη διεύθυνση της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο, να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Κατ' εξαίρεση είναι δυνατή η παράταση του χρόνου διάρκειας του θεραπευτικού μέτρου πέραν των ανωτάτων χρονικών ορίων, με τη διαδικασία και για τους λόγους που προβλέπονται στο δεύτερο και

τρίτο εδάφιο, εφόσον για την ύπαρξη των λόγων αυτών και την ανάγκη παράτασης του χρόνου διάρκειας του μέτρου υφίσταται η σύμφωνη γνώμη του θεράποντος ψυχιάτρου του θεραπευόμενου και του επιστημονικού διευθυντή της μονάδας θεραπείας. Ο συνολικός χρόνος διάρκειας του θεραπευτικού μέτρου δεν μπορεί να υπερβαίνει τη χρονική διάρκεια του ανώτατου ορίου της ποινής που προβλέπεται στο νόμο για την πράξη που τέλεσε ο θεραπευόμενος.

2. Το ίδιο δικαστήριο, κάθε έτος, τηρώντας την ίδια διαδικασία, αποφασίζει αν το θεραπευτικό μέτρο που έχει επιβληθεί πρέπει να εξακολουθήσει ή να αντικατασταθεί με άλλο. Μπορεί όμως και οποτεδήποτε, με αίτηση του εισαγγελέα, του θεραπευομένου ή της διεύθυνσης της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο, μετά από εισήγηση του θεράποντος ιατρού, να διατάξει την άρση ή την αντικατάστασή του. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, απαιτείται να υπάρχει στην απόφαση ειδική αιτιολογία ως προς την ανάγκη διατήρησης του θεραπευτικού μέτρου. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά την πάροδο τεσσάρων (4) μηνών από την απόρριψη της προηγούμενης.

3. Στη διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου του παρόντος άρθρου, καθώς και ενώπιον του Εφετείου σε περίπτωση άσκησης έφεσης, αν ο θεραπευόμενος δεν έχει συνήγορο, διορίζεται συνήγορος αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.».

### Άρθρο 3

Μετά το άρθρο 70 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 70Α ως εξής:

«Άρθρο 70Α
Μέτρα θεραπείας ατόμων
μειωμένου καταλογισμού λόγω ψυχικής
ή διανοητικής διαταραχής

1. Αν κάποιος τέλεσε αξιόποινη πράξη λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που μειώνει σημαντικά τον καταλογισμό του (άρθρο 36 παράγραφος 1) και η πράξη του απειλείται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός (1) έτους, το δικαστήριο, εκτός από την επιβολή μειωμένης ποινής (άρθρο 83), διατάσσει την εισαγωγή του σε ψυχιατρικό παράρτημα καταστήματος κράτησης ή, σε περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της ποινής του, τα θεραπευτικά μέτρα της παραγράφου 3 του άρθρου 69, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει ο κίνδυνος της παραγράφου 1 του άρθρου 69. Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 69 έχουν και στην περίπτωση αυτή εφαρμογή.

2. Η εκτέλεση του μέτρου γίνεται αμέσως μετά από την έκδοση της απόφασης, με φροντίδα της εισαγγελικής αρχής.

3. Το άρθρο 70 εφαρμόζεται αναλόγως. Μετά την ολοκλήρωση του θεραπευτικού μέτρου, ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του, εφόσον δεν έχει ανασταλεί η εκτέλεσή της. Από την ποινή αφαιρείται ο χρόνος νοσηλείας στο ψυχιατρικό παράρτημα καταστήματος κράτησης ή στις μονάδες των περιπτώσεων α΄ και β΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69. Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο του τόπου εκτέλεσης του μέτρου μπορεί όμως να διατάξει τη μη έκτιση της ποινής, αν το έγκλημα για το οποίο επιβλήθηκε είναι πλημμέλημα.».

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
## ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

### Άρθρο 4

Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για τους κατηγορουμένους που εμφανίζουν ψυχική ή διανοητική διαταραχή ως περιοριστικός όρος είναι δυνατόν να διατάσσεται ένα από τα μέτρα της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα.».

### Άρθρο 5

Στο άρθρο 313 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας μετά το πρώτο εδάφιο προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Ομοίως, κατ’ εξαίρεση των οριζομένων στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 310, το δικαστικό συμβούλιο διατάσσει την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου και όταν κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση απαλλαγής από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και επιβολής μέτρου θεραπείας κατά το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα.».

### Άρθρο 6

Στο άρθρο 315 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Όταν η δικογραφία εισάγεται στο αρμόδιο δικαστήριο λόγω συνδρομής των προϋποθέσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, το δικαστικό συμβούλιο επιβάλλει υποχρεωτικά ως περιοριστικό όρο ένα από τα μέτρα της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, αν δε ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά, αντικαθιστά υποχρεωτικά την προσωρινή κράτηση με το ίδιο μέτρο.».

### Άρθρο 7

Μετά το άρθρο 486 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται άρθρο 486Α ως εξής:

«Άρθρο 486Α

1. Ο κατηγορούμενος μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης η οποία τον κηρύσσει αθώο λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής κατά το άρθρο 34 του Ποινικού Κώδικα και επιβάλλει σε αυτόν μέτρο θεραπείας, σύμφωνα με το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα.

2. Εκείνος στον οποίο έχει επιβληθεί το μέτρο θεραπείας μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου που διατάσσει την παράταση του μέτρου, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 70 του Ποινικού Κώδικα.».

### Άρθρο 8

1. Στο τέλος του άρθρου 500 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Στην περίπτωση άσκησης έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης που επιβάλλει μέτρο θεραπείας, σύμφωνα με το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα (άρθρο 486Α παρ. 1), καθώς και κατά απόφασης του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου που διατάσσει την παράταση του μέτρου σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 70

του Ποινικού Κώδικα (άρθρο 486Α παρ. 2), ο ορισμός δικασίμου από τον αρμόδιο εισαγγελέα γίνεται υποχρεωτικά σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) μήνες από τη διαβίβαση των εγγράφων σε αυτόν.».

2. Το άρθρο 555 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 555

Η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής αναβάλλεται αν ο καταδικασθείς παρουσίασε μετά την καταδίκη του ψυχική ή διανοητική διαταραχή τέτοιας έντασης, ώστε να μην έχει συνείδηση της εκτελούμενης ποινής. Ταυτόχρονα διατάσσεται η νοσηλεία του σε δημόσιο ψυχιατρικό ή γενικό νοσοκομείο. Το άρθρο 70 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται αναλόγως. Μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του, από την οποία αφαιρείται ο χρόνος νοσηλείας του.».

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
## ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 69 ΚΑΙ 70Α ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

### Άρθρο 9
### Βασικές αρχές εκτέλεσης των μέτρων

1. Τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα υπηρετούν θεραπευτικούς σκοπούς.

2. Κατά την εφαρμογή τους λαμβάνονται υπόψη οι διεθνώς αναγνωρισμένοι κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καμία επιμέρους πράξη δεν πρέπει να προσβάλει την αξιοπρέπεια του ατόμου ή να παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

3. Θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο αντιμετωπίζονται με βάση τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, τα πρωτόκολλα ψυχιατρικής φροντίδας, καθώς και με αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα, εφόσον αυτή δεν προσκρούει στους επιδιωκόμενους θεραπευτικούς σκοπούς.

### Άρθρο 10
### Περιεχόμενο των μέτρων

1. Η θεραπευτική αντιμετώπιση του ατόμου, στο οποίο έχει επιβληθεί κάποιο από τα μέτρα των άρθρων 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα, είναι εξατομικευμένη και περιλαμβάνει την κατάλληλη θεραπευτική προσέγγιση, όπως φαρμακευτική αγωγή, ψυχολογική υποστήριξη ή ψυχοθεραπεία του ίδιου και της οικογένειάς του, εφόσον υπάρχει σχετική συναίνεση, ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, ιδίως εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη διαβίωση, διαβίωση με την οικογένεια ή διαβίωση σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, κυρίως οικοτροφεία, ξενώνες, προστατευμένα διαμερίσματα ή ανάδοχη οικογένεια, απασχόληση σε κοινωνικούς συνεταιρισμούς ή σε άλλους χώρους εργασίας.

2. Η θεραπευτική αντιμετώπιση εξασφαλίζει συνεχή παρακολούθηση και ψυχιατρική φροντίδα κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των μέτρων, με στόχο την επίτευξη της κοινωνικής επανένταξης.

### Άρθρο 11
### Μονάδες εκτέλεσης των μέτρων

1. Το ειδικό τμήμα που προβλέπεται στην περίπτωση α΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα αποτελεί τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου, με μικρό αριθμό κλινών και διαθέτει κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση των αναγκών των ατόμων που νοσηλεύονται. Παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες αυξημένης φροντίδας και ασφάλειας, για τις οποίες προβλέπεται αριθμητικά αυξημένο και κλινικά ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό.

2. Το ψυχιατρικό τμήμα που προβλέπεται στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα αποτελεί τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου και παρέχει υπηρεσίες ψυχικής υγείας ανάλογες προς τις προσφερόμενες στους ακούσια νοσηλευόμενους ψυχικά ασθενείς.

3. Η εξωνοσοκομειακή Μονάδα Ψυχικής Υγείας που προβλέπεται στην περίπτωση γ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα περιλαμβάνει: (α) τα δημόσια Κέντρα Ψυχικής Υγείας του άρθρου 5 του ν. 2716/1999 (Α΄ 96), τα οποία παρέχουν υπηρεσίες θεραπείας και παρακολούθησης ατόμων που χρειάζονται ψυχιατρική φροντίδα και (β) τις δημόσιες κινητές μονάδες ψυχικής υγείας, που παρέχουν υπηρεσίες θεραπείας ή ειδικής φροντίδας στις μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας ψυχικής υγείας ή και κατ’ οίκον σε άτομα που διαβιούν σε απομακρυσμένες περιοχές και είτε δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε εξωτερικό ιατρείο δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου ή Κέντρου Ψυχικής Υγείας είτε δεν υπάρχουν υπηρεσίες στον τομέα ψυχικής υγείας, σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 11 παρ. 1 του ν. 2716/1999.

4. Το εξωτερικό ιατρείο που προβλέπεται στην περίπτωση γ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα αποτελεί τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου που παρέχει υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε εξωτερικούς ασθενείς.

### Άρθρο 12
### Έναρξη εκτέλεσης των μέτρων

1. Η έναρξη εκτέλεσης των μέτρων γίνεται με έγγραφη παραγγελία του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών προς τον Διευθυντή των μονάδων που αναφέρονται στο άρθρο 11, ο οποίος και οφείλει να εκτελέσει την παραγγελία.

2. Ο προσδιορισμός της μονάδας όπου θα εκτελεστούν τα μέτρα, γίνεται από κατάλογο μονάδων κατάλληλων για την εκτέλεσή τους, ο οποίος καταρτίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας και αποστέλλεται στα πρωτοδικεία και εφετεία της χώρας και στις αντίστοιχες εισαγγελίες, καθώς και στους Διευθυντές όλων των μονάδων του καταλόγου.

3. Μεταξύ περισσότερων μονάδων που ανήκουν στην ίδια κατηγορία, ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, αρχικώς ή στη συνέχεια, επιλέγει εκείνη που είναι εγγύτερα στον τόπο κατοικίας του ατόμου ή της οικογένειάς του ή κρίνεται καταλληλότερη για αυτό.

### Άρθρο 13
### Εισαγωγή σε ειδικό ή κοινό τμήμα νοσοκομείου

1. Η εισαγγελική παραγγελία προς τον Διευθυντή του ειδικού ή κοινού ψυχιατρικού τμήματος δημόσιου ψυχι-

ατρικού ή γενικού νοσοκομείου (άρθρο 69 παράγραφος 3 περίπτωσεις α΄ και β΄ του Ποινικού Κώδικα) συνοδεύεται από πλήρες αντίγραφο δικαστικής απόφασης ή βουλεύματος ή διάταξης του ανακριτή ή απόφασης αλλοδαπής δικαστικής αρχής. Αν δεν έχει καθαρογραφεί η απόφαση ή το βούλευμα, επισυνάπτεται απόσπασμα και στη συνέχεια διαβιβάζεται υποχρεωτικά και πλήρες αντίγραφο.

2. Κατά την εισαγωγή συντάσσεται έκθεση και διενεργούνται τα εξής: α) έκδοση εισιτηρίου, β) καταγραφή ατομικών στοιχείων (στοιχεία ταυτότητας, τόπος τελευταίας διαμονής, νόμιμος αντιπρόσωπος ή πρόσωπα επικοινωνίας, θρήσκευμα κ.ά.), γ) καταγραφή χρημάτων και εγγράφων (δελτίου ταυτότητας, βιβλιαρίου υγείας και ΑΜΚΑ ή βιβλιαρίου πρόνοιας / απορίας ή πιστοποιητικού κοινωνικής προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους ή δελτίου υποβολής αίτησης για πολιτικό άσυλο ή το σχετικό έγγραφο αναγνώρισης της ιδιότητας του πρόσφυγα, διαβατηρίου και ευρωπαϊκής κάρτας υγείας (Ε111) κ.ά.) και φύλαξη αυτών αν συντρέχει λόγος, δ) εξέταση ιατρική και ψυχιατρική, ε) τήρηση ηλεκτρονικού ή έγγραφου ιατρικού φακέλου, στ) συνέντευξη με κοινωνικό λειτουργό, ζ) τήρηση φακέλου από την κοινωνική υπηρεσία.

3. Η δαπάνη θεραπείας καλύπτεται από τον ασφαλιστικό φορέα του ατόμου και, εφόσον δεν υπάρχει, από το κράτος.

4. Η μονάδα, αμέσως μετά την εισαγωγή, παραδίδει στον θεραπευόμενο, σε γλώσσα που κατανοεί, έντυπο με κατάλογο των βασικών του δικαιωμάτων, όπως προσδιορίζονται στον Ποινικό Κώδικα, τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, το Σωφρονιστικό Κώδικα και τα πρωτόκολλα ψυχιατρικής φροντίδας.

5. Κατά την παραμονή του ατόμου για θεραπεία τηρούνται τα προβλεπόμενα αρχεία και βιβλία κατά τις κείμενες διατάξεις και επιπλέον βιβλίο καταγραφής των χρησιμοποιηθέντων μέσων αυξημένης ψυχιατρικής φροντίδας και ασφάλειας του παρόντος νόμου.

**Άρθρο 14**
**Έναρξη της υποχρεωτικής θεραπείας και παρακολούθησης**

1. Για την έναρξη της υποχρεωτικής θεραπείας και παρακολούθησης σε τακτά χρονικά διαστήματα σε εξωνοσοκομειακή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ή σε εξωτερικό ιατρείο δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου (άρθρο 69 παράγραφος 3 περίπτωση γ΄ του Ποινικού Κώδικα) εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 13.

2. Ο θεράπων ψυχίατρος εκπροσωπεί τη θεραπευτική ομάδα και προτείνει εξατομικευμένο θεραπευτικό σχέδιο που περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα μέτρα του άρθρου 10, καθώς και την εποπτεία των συνθηκών εκτέλεσής τους. Το σχέδιο αυτό οφείλει να κοινοποιήσει αμελλητί στον αρμόδιο εισαγγελέα, τον οποίο και ενημερώνει για την ανταπόκριση και συμμόρφωση του θεραπευομένου προς αυτό, αλλά και για την πιθανή ανάγκη τροποποίησής του.

3. Τυχόν δαπάνη εισιτηρίου καλύπτεται από τον ασφαλιστικό φορέα του ατόμου και, εφόσον δεν υπάρχει, από το κράτος.

**Άρθρο 15**
**Αντικατάσταση ή άρση θεραπευτικών μέτρων**

Κατά την αντικατάσταση ή την άρση των θεραπευτικών μέτρων, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 70 του Ποινικού Κώδικα, συνεκτιμάται η κατάσταση της ψυχικής υγείας του ατόμου, το στάδιο βελτίωσής της και η ύπαρξη κατάλληλου υποστηρικτικού συγγενικού ή άλλου περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα συνεκτιμάται αν το άτομο: α) ευρίσκεται σε στάσιμη κατάσταση ή υποτροπή, β) ευρίσκεται σε στάδιο βελτίωσης ή αποθεραπείας, γ) συμμετέχει σε αναγνωρισμένα προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, δ) λαμβάνει άδειες και τηρεί τους όρους τους και ε) διαβιοί σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στην κοινότητα ή σε ανάδοχη οικογένεια ή με την οικογένειά του.

**Άρθρο 16**
**Εκτέλεση θεραπευτικών μέτρων**

1. Οι συνθήκες νοσηλείας πρέπει να εξυπηρετούν τις ανάγκες της θεραπείας. Τα αναγκαία περιοριστικά μέτρα δεν επιτρέπεται να αποκλείουν απαραίτητα για τη θεραπεία μέσα, όπως οι άδειες, οι οργανωμένες έξοδοι ή η διαμονή σε εποπτευόμενους εξωτερικούς χώρους, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η ζωή ή η σωματική ακεραιότητα άλλων ή και του ίδιου του θεραπευομένου.

2. Τη χορήγηση άδειας αποφασίζει ο (Επιστημονικός) Διευθυντής της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο, ύστερα από εισήγηση του θεράποντος ψυχιάτρου. Η χορήγηση της άδειας υπογράφεται από αυτόν και τον Διοικητή της μονάδας και τίθεται υπόψη του αρμόδιου εισαγγελέα. Ο θεραπευόμενος δηλώνει την ακριβή διεύθυνση διαμονής του και η κοινωνική υπηρεσία εξετάζει αν είναι εξασφαλισμένη η διαβίωσή του κατά τη διάρκεια της άδειας. Η άδεια μπορεί να εξαρτηθεί και από τον όρο ότι κατά την έξοδό του από το τμήμα και την επιστροφή του θα συνοδεύεται από συγγενικό του πρόσωπο ή τον δικαστικό συμπαραστάτη του.

3. Σε περίπτωση παραβίασης της άδειας ή φυγής ενημερώνονται αμέσως οι αστυνομικές αρχές και ο αρμόδιος εισαγγελέας. Ο θεραπευόμενος δεν θεωρείται κρατούμενος σύμφωνα με την έννοια των άρθρων 172 και 173 του Ποινικού Κώδικα. Το προηγούμενο εδάφιο δεν ισχύει σε περίπτωση θεραπείας σε ψυχιατρικό παράρτημα καταστήματος κράτησης.

4. Μέσα αυξημένης ψυχιατρικής φροντίδας και ασφάλειας, όπως η προστατευτική απομόνωση και ο σωματικός περιορισμός, μπορούν να ληφθούν μόνο για όσους εκδηλώνουν αυτοκαταστροφική ή βίαιη συμπεριφορά, εναντίον του προσωπικού ή τρίτων. Τα μέσα του προηγούμενου εδαφίου αποφασίζονται και εφαρμόζονται, σύμφωνα με τις ψυχιατρικές οδηγίες και τις κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT) και της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, αφού προηγηθούν και αποτύχουν τεχνικές αποκλιμάκωσης της βίαιης συμπεριφοράς.

5. Απαγορεύεται απολύτως η λήψη μέσων, όπως η στείρωση, λοβοτομή και άλλες ανάλογες επεμβάσεις ή θερα-

πείες οι οποίες προξενούν μη αναστρέψιμες καταστάσεις στην υγεία του ατόμου.

**Άρθρο 17**
**Σύσταση και στελέχωση ειδικών τμημάτων νοσοκομείων**

1. Η σύσταση, κατάργηση ή συγχώνευση των ειδικών τμημάτων δημόσιων ψυχιατρικών ή γενικών νοσοκομείων της παραγράφου 1 του άρθρου 11 γίνεται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας. Ο τρόπος οργάνωσης, στελέχωσης και λειτουργίας των ανωτέρω τμημάτων καθορίζεται με κοινή απόφαση των ίδιων Υπουργών.

2. Τα τμήματα του παρόντος άρθρου στελεχώνονται από διεπιστημονική θεραπευτική ομάδα που αποτελείται από ψυχιάτρους, νοσηλευτές, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, εργοθεραπευτές, επισκέπτες υγείας και άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, οι οποίοι διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

3. Το διοικητικό προσωπικό και το προσωπικό φύλαξης που υπηρετεί στα τμήματα του παρόντος άρθρου, λαμβάνει κατάλληλη εκπαίδευση σχετικά με το περιεχόμενο των υποχρεώσεών του και τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων του πριν από την ανάληψη των καθηκόντων αυτών.

**Άρθρο 18**
**Αρμοδιότητες εισαγγελικού λειτουργού**

1. Στις Εισαγγελίες Πρωτοδικών Αθηνών και Θεσσαλονίκης, καθώς και στις Εισαγγελίες στην περιφέρεια των οποίων λειτουργεί ειδικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου ή ψυχιατρικό τμήμα τέτοιου νοσοκομείου ή στις οποίες εκτελούνται τα μέτρα της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, στην αρχή κάθε δικαστικού έτους, με απόφαση του διευθύνοντος την Εισαγγελία, ορίζεται ένας Εισαγγελέας ή Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών με τον αναπληρωτή του, ως αρμόδιος:

α) για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων που επιβάλλουν μέτρο των άρθρων 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα,

β) για την εποπτεία της λειτουργίας του ειδικού τμήματος του δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου και

γ) για το συντονισμό και τη συνεργασία της Εισαγγελίας με τη Διεύθυνση της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο που προβλέπεται στα άρθρα 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα αναφορικά με τον αυτεπάγγελτο δικαστικό έλεγχο της διάρκειας του μέτρου (ανά έτος εξακολούθηση, παράταση του μέγιστου χρόνου διάρκειας) και την εισαγωγή στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο των αιτήσεων για άρση ή αντικατάστασή του.

2. Οι αρμοδιότητες της παραγράφου 1 ασκούνται με προσωπική παρουσία του εισαγγελικού λειτουργού στη μονάδα, την οποία επισκέπτεται τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα για να διαπιστώσει τη νόμιμη εκτέλεση του επιβληθέντος μέτρου, να ενημερωθεί από το προσωπικό, να συνεργασθεί με τον επιστημονικά υπεύθυνο ιατρό και να δεχθεί σε ακρόαση τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

3. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει τη διατύπωση γνώμης του Επιστημονικού Συμβουλίου της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο σχετικά με την εφαρμοζόμενη θεραπευτική αγωγή και ιδίως σχετικά με την αναγκαιότητα μέσων αυξημένης ψυχιατρικής φροντίδας και ασφάλειας.

**Άρθρο 19**
**Έλεγχος της εκτέλεσης των μέτρων**

1. Η είσοδος στις μονάδες εκτέλεσης των μέτρων της παραγράφου 3 του άρθρου 69 και της παραγράφου 1 του άρθρου 70Α του Ποινικού Κώδικα για την πραγματοποίηση ελέγχου σχετικά με πιθανή παραβίαση δικαιωμάτων των θεραπευομένων επιτρέπεται: α) στο Συνήγορο του Πολίτη, β) στο Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου καταστημάτων κράτησης, ειδικά για τα ψυχιατρικά τμήματα των καταστημάτων κράτησης, γ) στο Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας, ειδικά για τις μονάδες που λειτουργούν εντός ψυχιατρικών ή γενικών νοσοκομείων, τα Κέντρα ψυχικής υγείας και τις κινητές μονάδες ψυχικής υγείας, δ) στην Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές του Υπουργείου Υγείας και ε) σε κάθε άλλη αρχή που της παραχωρείται δικαίωμα ελέγχου με ειδική διάταξη νόμου.

2. Όσοι έχουν ελεγκτική αρμοδιότητα σύμφωνα με την παράγραφο 1 μπορούν να διενεργούν τη σχετική έρευνα και χωρίς προειδοποίηση, με επισκέψεις στις μονάδες εκτέλεσης του μέτρου, να ζητούν έγγραφες ή προφορικές πληροφορίες από τον Διευθυντή και το προσωπικό της μονάδας και να καλούν σε ακρόαση τους θεραπευομένους. Ο Διευθυντής υποχρεούται να διευκολύνει την έρευνα και δεν μπορεί να αντιτάξει το ιατρικό απόρρητο, το οποίο, σε κάθε περίπτωση, οι ελέγχοντες διαφυλάσσουν έναντι τρίτων.

3. Μετά τον έλεγχο συντάσσεται έκθεση, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει συστάσεις προς τη διεύθυνση της μονάδας και αποστέλλεται προς αυτήν, τα συναρμόδια Υπουργεία Υγείας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τον επόπτη Εισαγγελέα.

**Άρθρο 20**
**Λήξη των μέτρων**

1. Τα μέτρα λήγουν όταν εκλείψει ο θεραπευτικός λόγος για τον οποίο επιβλήθηκαν.

2. Η άρση των μέτρων αποφασίζεται από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελούνται, σύμφωνα με τα άρθρα 70 και 70Α του Ποινικού Κώδικα και παραγγέλλεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα, ο οποίος διαβιβάζει και αντίγραφο της σχετικής απόφασης στον Διευθυντή της μονάδας όπου εκτελούνται τα μέτρα για να τεθεί στον φάκελο του θεραπευομένου.

3. Ο επιστημονικός Διευθυντής της μονάδας ενημερώνει τον Τομέα Ψυχικής Υγείας του τόπου διαμονής του ατόμου στο οποίο είχε επιβληθεί κάποιο από τα μέτρα των άρθρων 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα, ο οποίος μεριμνά για τη συνέχεια της φροντίδας, καθώς και για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή του στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό του περιβάλλον, εφόσον κρίνεται απαραίτητο.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
## ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

### Άρθρο 21
### Καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται τα άρθρα 38 έως 41 του Ποινικού Κώδικα και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται η ποινή που προβλέπεται στα καταργούμενα άρθρα 38 έως 41 του Ποινικού Κώδικα, αποφασίζει αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση του κρατουμένου σχετικά με την αντικατάσταση της ποινής από το μέτρο του άρθρου 70Α του Ποινικού Κώδικα. Η ποινή της φυλάκισης ή της κάθειρξης που έχει επιβάλλει το δικαστήριο κατ’ εφαρμογή του καταργούμενου άρθρου 40 του Ποινικού Κώδικα, εκτελείται σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 70Α του Ποινικού Κώδικα, μετά την ολοκλήρωση του μέτρου θεραπείας.

3. Μέτρο που έχει επιβληθεί σύμφωνα με το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα και δεν έχει ολοκληρωθεί, εκτελείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Εντός τριών (3) μηνών, από την έναρξη ισχύος του παρόντος, ο Εισαγγελέας που ορίζεται στο άρθρο 18, εξετάζει όλους του φακέλους των προσώπων που τελούν υπό το καθεστώς του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα.

4. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 17, ως ειδικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου ή ψυχιατρικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου νοείται το ανήκον στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δαφνί», το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαΐτειο» και το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης.

## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
## ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

### Άρθρο 22
### Διατάξεις για το συναινετικό διαζύγιο

1. Το άρθρο 1438 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1438

Ο γάμος μπορεί να λυθεί με διαζύγιο, το οποίο απαγγέλλεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή με συμφωνία μεταξύ των συζύγων, όπως ορίζεται στο άρθρο 1441.».

2. Το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1441

1. Οι σύζυγοι μπορούν με έγγραφη συμφωνία να λύσουν τον γάμο τους. Η συμφωνία αυτή συνάπτεται μεταξύ των συζύγων με την παρουσία πληρεξούσιου δικηγόρου για καθέναν από αυτούς και υπογράφεται από τους ίδιους και από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους ή μόνον από τους τελευταίους, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της συμφωνίας.

2. Αν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, για να λυθεί ο γάμος πρέπει να ρυθμίζεται η επιμέλειά τους, η επικοινωνία με αυτά και η διατροφή τους, με την ίδια ή με άλλη έγγραφη συμφωνία μεταξύ των συζύγων, που υπογράφεται όπως ορίζεται στην παράγραφο 1 και ισχύει για δύο (2) έτη τουλάχιστον.

3.α) Η έγγραφη συμφωνία για τη λύση του γάμου, καθώς και η συμφωνία για την επιμέλεια, την επικοινωνία και τη διατροφή των ανήλικων τέκνων υποβάλλονται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του κάθε συζύγου, μαζί με τα ειδικά πληρεξούσια σε συμβολαιογράφο.

β) Η κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου απέχει τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες από την έγγραφη συμφωνία των συζύγων, η ημερομηνία της οποίας αποδεικνύεται με βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής των συζύγων από τη Γραμματεία του Ειρηνοδικείου της έδρας του συμβολαιογράφου που θα καταρτίσει τη συμβολαιογραφική πράξη.

4. Ο συμβολαιογράφος συντάσσει πράξη με την οποία βεβαιώνει τη λύση του γάμου, επικυρώνει τις συμφωνίες των συζύγων και τις ενσωματώνει σε αυτή. Τη συμβολαιογραφική πράξη υπογράφουν οι σύζυγοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους ή μόνον οι τελευταίοι, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της πράξης. Όταν η βεβαίωση αφορά στην επιμέλεια, επικοινωνία και διατροφή των ανήλικων τέκνων, η πράξη αποτελεί εκτελεστό τίτλο, εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στη συμφωνία οι ρυθμίσεις των άρθρων 950 και 951 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Μετά τη λήξη ισχύος της επικυρωμένης συμφωνίας, μπορεί να ρυθμίζεται η επιμέλεια, η επικοινωνία και η διατροφή των τέκνων για περαιτέρω χρονικό διάστημα με νέα συμφωνία και με την ίδια διαδικασία.

5. Η λύση του γάμου επέρχεται με την κατάθεση αντιγράφου της συμβολαιογραφικής πράξης στο ληξιαρχείο όπου έχει καταχωρισθεί η σύσταση του γάμου.».

3. Η ρύθμιση της προηγούμενης παραγράφου 5 δεν καταλαμβάνει τις ήδη κατατεθειμένες αιτήσεις στα δικαστήρια, οι οποίες εκδικάζονται κατά τη διαδικασία που ίσχυε κατά τον χρόνο της κατάθεσής τους.

4. Σε περίπτωση θρησκευτικού γάμου, παραγγέλλεται η λύση αυτού από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ύστερα από αίτηση του έχοντος έννομο συμφέρον η οποία συνοδεύεται από αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης. Η αίτηση με την παραγγελία συνυποβάλλονται στην Ιερά Μητρόπολη στην οποία ανήκει ο ιερός ναός όπου τελέστηκε ο γάμος. Η πνευματική λύση του γάμου είναι υποχρεωτική.

### Άρθρο 23
### Τροποποίηση του άρθρου 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Η παράγραφος 6 του άρθρου 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων στο μονομελές πρωτοδικείο ή στο ειρηνοδικείο η πρόσθετη παρέμβαση και η ανταίτηση μπορεί να ασκηθεί και προφορικά.».

**Άρθρο 24**
**Νομοθεσία περί αλλοδαπών**

1. Αιτήσεις ακύρωσης και αιτήσεις αναστολής που ασκήθηκαν μέχρι τις 31.12.2014 και αφορούν ακυρωτικές διαφορές υπαγόμενες στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου, οι οποίες δημιουργήθηκαν από την προσβολή ατομικών διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν κατ’ εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών (άρθρο 15 του ν. 3068/2002, Α΄ 274), απορρίπτονται με συνοπτική απόφαση ως προδήλως απαράδεκτες, εφόσον παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 2, εφαρμοζομένης αναλόγως της διάταξης του άρθρου 34Α του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8).

2. Η γραμματεία του δικαστηρίου όπου κατατέθηκε το ένδικο βοήθημα οφείλει εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος να ενημερώσει τον αλλοδαπό διάδικο ή τον πληρεξούσιο δικηγόρο που υπογράφει το ένδικο βοήθημα με κάθε πρόσφορο μέσο, ιδίως: α) τηλεφωνικώς ή β) με ταχυδρομική επιστολή ή γ) με μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση ή δ) με τηλεομοιοτυπία, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος. Η σχετική ενέργεια της γραμματείας σημειώνεται επί του φακέλου της δικογραφίας, στον οποίο τίθενται όλα τα αποδεικτικά στοιχεία των ανωτέρω ενεργειών. Οι πληρεξούσιοι που υπογράφουν τα ένδικα βοηθήματα της παραγράφου 1 οφείλουν μέσα σε έξι (6) μήνες από τη λήξη της προθεσμίας των δύο (2) μηνών του πρώτου εδαφίου να καταθέσουν στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου εξουσιοδότηση του αλλοδαπού διαδίκου, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής του, ή συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, με τα οποία να δηλώνεται ότι επιθυμεί τη συζήτηση της υπόθεσης. Η παραπάνω δήλωση μπορεί να γίνει και με αυτοπρόσωπη παράσταση του διαδίκου στη γραμματεία του δικαστηρίου. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας των έξι (6) μηνών οι δικογραφίες για τις οποίες δεν έχει προσκομισθεί η σχετική δήλωση παραδίδονται στον Πρόεδρο του δικαστηρίου ή στον οριζόμενο από αυτόν δικαστή για επεξεργασία σύμφωνα με την παράγραφο 1. Για διάστημα έξι (6) μηνών από την επομένη της λήξης της ανωτέρω προθεσμίας, ο υπογράφων το δικόγραφο δικηγόρος ή άλλος οριζόμενος από τον αλλοδαπό διάδικο πληρεξούσιος δικηγόρος, μπορεί με αίτηση που απευθύνεται στον Πρόεδρο που διευθύνει το δικαστήριο ή στον οριζόμενο από αυτόν Δικαστή να ζητήσει την εισαγωγή της υπόθεσης για συζήτηση στο ακροατήριο, επικαλούμενος λόγους έλλειψης ενημέρωσης ή ανώτερης βίας ή σοβαρούς λόγους υγείας που συνέτρεχαν στο πρόσωπο του δικηγόρου ή του αλλοδαπού διαδίκου και εμπόδισαν την εμπρόθεσμη υποβολή της εξουσιοδότησης. Επί της αίτησης του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται ειδικά αιτιολογημένη πράξη αποδοχής ή απόρριψης του αρμόδιου Προέδρου ή του οριζόμενου από αυτόν Δικαστή. Η αίτηση υποβάλλεται άπαξ.

3. Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε υποθέσεις για τις οποίες έχει προσδιοριστεί αρχική δικάσιμος, καθώς και σε όσες η αρχική ή η μετά από αναβολή δικάσιμος έχει ορισθεί εντός της οριζόμενης στην παράγραφο 2 εξάμηνης προθεσμίας. Όταν υπάρχει θετική δήλωση του αιτούντος, η δικάσιμος για τη συζήτηση της υπόθεσης προσδιορίζεται μέσα σε τρείς (3) μήνες.

**Άρθρο 25**
**Τροποποιήσεις του**
**Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας**

1. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 70 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατ’ εξαίρεση, επιτρέπεται η άσκηση δεύτερης προσφυγής, όταν η πρώτη έχει απορριφθεί τελεσιδίκως για οποιονδήποτε τυπικό λόγο και σε κάθε περίπτωση, εκτός από αυτή της απόρριψής της ως εκπρόθεσμης, καθώς και όταν ο προσφεύγων κλήθηκε κατ’ εφαρμογή των άρθρων 28 παράγραφος 3, 139Α και 277 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα.».

2. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 92 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται περίπτωση στ΄ ως εξής:

«στ) αν η προσβαλλόμενη απόφαση έρχεται σε αντίθεση με απόφαση άλλου δικαστηρίου που επιλύει υπόθεση φορολογικού αντικειμένου εκ κληρονομίας η οποία στηρίζεται στην ίδια νομική και πραγματική βάση ακόμη και για διαφορετικό διάδικο.».

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς υποθέσεις, δύναται δε να ασκηθεί δεύτερη προσφυγή κατά την παράγραφο 1 ή έφεση κατά την παράγραφο 2 εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. Δεύτερη προσφυγή δεν δύναται να ασκηθεί αν έχουν περάσει τρία (3) έτη από τη δημοσίευση της απορριπτικής απόφασης.

4. Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 110 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Ως προς τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ρυθμίζουν την εκδίκαση του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, το οποίο προκάλεσε την έκδοση της απόφασης.

4. Η διαδικασία της αυτεπάγγελτης διόρθωσης δεν υπόκειται σε προθεσμία και κινείται με πράξη του Προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του Δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο ή του εισηγητή Δικαστή, με την οποία προσδιορίζονται τα λάθη και εισάγεται σε συμβούλιο, εφαρμοζομένης αναλόγως της διάταξης του άρθρου 126Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.».

5. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 126 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Μαζί με τα ένδικα βοηθήματα ή μέσα κατατίθεται και αντίγραφο της προσβαλλόμενης ατομικής διοικητικής πράξης ή της δικαστικής απόφασης, εφόσον έχουν κοινοποιηθεί.».

6. Η παράγραφος 1 του άρθρου 139Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Αν υπάρχουν τυπικές παραλείψεις, ο Πρόεδρος του πολυμελούς δικαστηρίου ή ο εισηγητής ή ο Δικαστής του μονομελούς δικαστηρίου καλεί, και μετά τη συζήτηση, τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή τον υπογράφοντα το δικόγραφο δικηγόρο, στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική πληρεξουσιότητα, σε κάθε περίπτωση, είτε αυτοί έχουν παρασταθεί αυτοπροσώπως ή με δήλωση είτε δεν έχουν παρασταθεί, ή τον διάδικο, στην περίπτωση που ο τελευταίος παρίσταται αυτοπροσώπως, να τις συμπληρώσουν ή να τις καλύψουν, τάσσοντας εύλογη κατά την κρίση του προθεσμία. Τα στοιχεία που προσκομίζονται για την κάλυψη των τυπικών παραλείψεων επιτρέπεται να είναι και μεταγενέστερα της συζήτησης.».

7. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 142 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Ως προς την απόφαση αυτή μπορούν να τύχουν ανάλογης εφαρμογής οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 189 και της παραγράφου 3 του άρθρου 193.».

8. Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 218 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικώς, όταν πρόκειται για κατασχέσεις εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων, αρμόδιο είναι και το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του οφειλέτη.».

9. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Κατά την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων της παραγράφου 3 καταβάλλεται από τον υπόχρεο το 1/3 του κατά την προηγούμενη παράγραφο παραβόλου, έως δε την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης τα υπόλοιπα 2/3 αυτού, εφαρμοζομένης της διάταξης του άρθρου 139Α.».

10. Οι διατάξεις των παραγράφων 6 και 9 εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς δίκες. Σε περίπτωση ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων που έχουν απορριφθεί, αυτά μπορεί να ασκηθούν εκ νέου εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος και με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 94 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως ισχύει.

**Άρθρο 26**
**Τροποποιήσεις του π.δ. 18/1989**

1. Στο άρθρο 33 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8) προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι δεν θα εμφανισθούν στο ακροατήριο, αλλά θα παραστούν με κοινή δήλωση που υπογράφεται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους. Τέτοια δήλωση μπορεί να γίνει και από έναν ή ορισμένους μόνο πληρεξούσιους. Η δήλωση κατατίθεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή, σε περίπτωση κοινής δήλωσης, από έναν τουλάχιστον πληρεξούσιο δικηγόρο, στον αρμόδιο γραμματέα, το αργότερο έως την παραμονή της δικασίμου.».

2. Στο άρθρο 53 του π.δ. 18/1989 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Επιτρέπεται πάντοτε η άσκηση αίτησης αναιρέσεως ανεξαρτήτως ποσού, ακόμη και εάν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3, όταν η προσβαλλόμενη απόφαση έρχεται σε αντίθεση με τελεσίδικη απόφαση άλλου δικαστηρίου που επιλύει υπόθεση του ιδίου φορολογικού αντικειμένου εκ κληρονομίας, η οποία στηρίζεται στην ίδια νομική και πραγματική βάση, ακόμη και για διαφορετικό διάδικο.».

3. Η αίτηση αναιρέσεως της παραγράφου 2 μπορεί να κατατεθεί εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος.

**Άρθρο 27**
**Τροποποίηση του άρθρου 358**
**του Ποινικού Κώδικα**

Το άρθρο 358 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 358
Παραβίαση της υποχρέωσης για διατροφή
και της συμφωνίας για επικοινωνία

1. Όποιος κακόβουλα παραβιάζει την υποχρέωση διατροφής που του την έχει επιβάλει ο νόμος και έχει αναγνωρίσει, έστω και προσωρινά, το δικαστήριο ή προκύπτει από συμφωνία που έχει επικυρώσει ο συμβολαιογράφος κατά το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα, με τρόπο τέτοιο ώστε ο δικαιούχος να υποστεί στερήσεις ή να αναγκαστεί να δεχτεί βοήθεια άλλων, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός (1) έτους.

2. Όποιος με πρόθεση δεν συμμορφώνεται σε συμφωνία που επικυρώθηκε από συμβολαιογράφο κατά το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα και αφορά την επικοινωνία των ανήλικων τέκνων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.».

**Άρθρο 28**
**Τροποποίηση του ν. 4139/2013**

Η παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 4139/2013 (Α΄ 74) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Στις παραπάνω ουσίες δεν περιλαμβάνονται τα ακατέργαστα συγκομιζόμενα προϊόντα που προκύπτουν από την καλλιέργεια ποικιλιών κάνναβης του είδους Cannabis Sativa L χαμηλής περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη (THC) μέχρι 0,2%, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναπροσαρμόζεται το ανωτέρω όριο, ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις καλλιέργειας των ποικιλιών κάνναβης του είδους Cannabis Sativa L, οι έλεγχοι τήρησης των όρων και προϋποθέσεων και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Αν, κατά τον έλεγχο της συγκομιδής εγκεκριμένου καλλιεργητή βιομηχανικής κάνναβης, διαπιστώνεται ότι η περιεκτικότητα της καλλιέργειας σε τετραϋδροκανναβινόλη (THC) υπερβαίνει το όριο του 0,2% αλλά δεν εκτείνεται πέραν του ορίου του 0,3%, ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από αίτηση του Προϊσταμένου της Αρχής που διεξήγαγε τον έλεγχο προς τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Στην αίτηση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και εμπεριστατωμένα ότι: α) η υπέρβαση του νόμιμου ορίου σε τετραϋδροκανναβινόλη δεν οφείλεται στις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες ή άλλους παράγοντες που ήταν άγνωστοι στον παραγωγό και β) ότι η συγκομιδή είναι πρόσφορη να οδηγήσει στην παραγωγή ουσίας που προκαλεί ψυχική ή σωματική εξάρτηση. Πριν από την υποβολή της αίτησης, καλείται ο ελεγχόμενος προς ακρόαση και παροχή εξηγήσεων. Η κλήση κοινοποιείται στον ελεγχόμενο τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης.».

**Άρθρο 29**
**Τροποποίηση του ν. 4039/2012**

Στο άρθρο 20 του ν. 4039/2012 (Α΄ 15) προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Στις περιπτώσεις εγκλημάτων του παρόντος νόμου, ως πολιτικώς ενάγων μπορεί να παρίσταται αυτοτελώς και κάθε φιλοζωικό σωματείο που δραστηριοποιείται σε

τοπικό ή εθνικό επίπεδο, ανεξάρτητα αν έχει υποστεί περιουσιακή ζημία, προς υποστήριξη της κατηγορίας και μόνο. Η σχετική δήλωση μπορεί να γίνει τόσο κατά την προδικασία όσο και στο ακροατήριο, σύμφωνα με το άρθρο 84 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.».

**Άρθρο 30**
**Τροποποιήσεις του Κώδικα Συμβολαιογράφων**

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 3 του Κώδικα Συμβολαιογράφων (ν. 2830/2000, Α΄ 96) αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Ο αναπληρωτής του συμβολαιογράφου μπορεί να λάβει μέχρι το ήμισυ των δικαιωμάτων, οπότε, στην περίπτωση αυτή, αποδίδει το υπόλοιπο στον αναπληρούμενο.».

2. Η περίπτωση ζ΄ της παρ. 1 του άρθρου 107 του Κώδικα Συμβολαιογράφων αντικαθίσταται ως εξής:

«ζ) Να ασκεί έλεγχο με τα ίδια τα μέλη του, τους εν ενεργεία ή συνταξιούχους υπαλλήλους του Συλλόγου ή τους εν ενεργεία ή συνταξιούχους συμβολαιογράφους, για την ακριβή τήρηση των υποχρεώσεων των μελών για κρατικά συμβόλαια, να καθορίζει την ημερήσια αποζημίωση των ασκούντων τον έλεγχο αυτό και να καθορίζει τον χρόνο λειτουργίας των συμβολαιογραφείων εντός του πλαισίου των υπουργικών αποφάσεων.».

**Άρθρο 31**
**Τροποποίηση του Κώδικα Δικηγόρων**

Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 61 του Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013, Α΄ 208) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η υποχρέωση προκαταβολής της παράστασης κατά τη συζήτηση κάθε είδους ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων θεωρείται τυπική παράλειψη η οποία μπορεί να καλυφθεί μετά τη συζήτηση και πριν από την έκδοση της απόφασης, ύστερα από σχετική ειδοποίηση του πληρεξούσιου δικηγόρου από το δικαστήριο.».

**Άρθρο 32**
**Τροποποιήσεις του**
**Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων**
**και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών**

1. Η παράγραφος 5Α του άρθρου 4 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988, Α΄ 35) καταργείται από την 1η Φεβρουαρίου 2018.

2. Η παράγραφος 1 του στοιχείου Β΄ του άρθρου 17 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αντικαθίσταται ως εξής:

«Σε όσα Πρωτοδικεία και Εφετεία, καθώς και στις αντίστοιχες εισαγγελίες, προβλέπεται οργανικός αριθμός δεκαπέντε (15) τουλάχιστον Δικαστών, οι συνθέσεις των ποινικών δικαστηρίων καταρτίζονται με κλήρωση. Στα Εφετεία Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, προκειμένου να επιτευχθεί η επιτάχυνση της ποινικής δίκης, ορίζονται από την Ολομέλεια των δικαστηρίων αυτών, δικαστές που θα προεδρεύουν αποκλειστικά στα ποινικά δικαστήρια. Στο Εφετείο Αθηνών οι ανωτέρω δικαστές ορίζονται για μια τριετία με δυνατότητα ανανέωσης της θητείας τους για ένα (1) ακόμα έτος. Η Ολομέλεια μπορεί να ανανεώσει τη θητεία των δικαστών για ένα (1) επιπλέον έτος, εφόσον υπάρχει προς τούτο συναίνεση των τελευταίων. Για την κάλυψη των κενών που δημιουργούνται στους δικαστές που θα προεδρεύουν αποκλειστικά στα ποινικά δικαστήρια από οποιεσδήποτε υπηρεσιακές μεταβολές, η Ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών μπορεί οποτεδήποτε να τροποποιεί και να συμπληρώνει τις ανωτέρω αποφάσεις της. Στα Εφετεία Πειραιώς και Θεσσαλονίκης οι δικαστές, που θα προεδρεύουν αποκλειστικά στα ποινικά δικαστήρια, ορίζονται από την Ολομέλεια για μία διετία με δυνατότητα παράτασης της θητείας τους για δύο (2) ακόμα έτη. Στους πίνακες που καταρτίζονται από την Ολομέλεια περιλαμβάνεται ο ανάλογος, με τις ανάγκες του δικαστηρίου, αριθμός δικαστών, μεταξύ των οποίων γίνεται η κλήρωση των τακτικών και αναπληρωματικών, σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους.».

3. Οι παράγραφοι 9, 10, 11 και 12 του στοιχείου Β΄ του άρθρου 17 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αναριθμούνται σε 8, 9, 10 και 11 αντίστοιχα.

4. Μετά την αναριθμημένη παράγραφο 11 του στοιχείου Β΄ του άρθρου 17 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής:

«12.α. Στο Εφετείο Αθηνών λειτουργεί Τμήμα Βουλευμάτων για τη συγκρότηση του οποίου ορίζεται από την Ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών ο αριθμός των δικαστών που είναι αναγκαίοι προς τούτο. Οι δικαστές, Πρόεδροι Εφετών και Εφέτες, που μετέχουν στο Τμήμα Βουλευμάτων με ισάριθμους αναπληρωματικούς, ορίζονται για δύο (2) δικαστικά έτη με κλήρωση μεταξύ των Προέδρων Εφετών που έχουν οριστεί για να προεδρεύουν αποκλειστικά στα ποινικά δικαστήρια και όλων των Εφετών που υπηρετούν στο Δικαστήριο αυτό. Σε περίπτωση κλήρωσης των δικαστών για μία διετία, αυτοί δεν περιλαμβάνονται στην κλήρωση για τα επόμενα δύο (2) δικαστικά έτη. Η κλήρωση γίνεται από το Α΄ Τριμελές Εφετείο κατά την τελευταία δικάσιμο του Ιουνίου σε δημόσια συνεδρίαση και με δύο κληρωτίδες. Αν δεν έχουν ολοκληρωθεί οι υπηρεσιακές μεταβολές, σύμφωνα με το άρθρο 50 του παρόντος Κώδικα, η κλήρωση μπορεί να διενεργηθεί το αργότερο μέχρι τις 15 Ιουλίου. Για την κλήρωση χρησιμοποιούνται ως κλήροι σφαιρίδια αδιαφανή. Αμέσως πριν από τη διενέργεια της κλήρωσης το ανωτέρω δικαστήριο συνέρχεται σε συμβούλιο προκειμένου να τοποθετηθούν τα σφαιρίδια, αφού προηγουμένως επιδειχθούν σε όλα τα μέλη του Συμβουλίου τα ονόματα όλων των Προέδρων Εφετών και των Εφετών. Στη συνέχεια, τοποθετούνται τα σφαιρίδια σε χωριστές κληρωτίδες για τους Προέδρους Εφετών και Εφέτες. Κατά τη δημόσια συνεδρίαση ο Πρόεδρος εξάγει από την πρώτη κληρωτίδα, που περιέχει τα σφαιρίδια με τα ονόματα όλων των Προέδρων Εφετών, τον ορισθέντα από την Ολομέλεια αριθμό Προέδρων Εφετών, μετά των αναπληρωματικών τους. Ακολούθως, εξάγει από τη δεύτερη κληρωτίδα, που περιέχει τα σφαιρίδια με τα ονόματα όλων των Εφετών, αριθμό κλήρων ίσο προς το διπλάσιο αριθμό των Εφετών που πρόκειται να υπηρετήσουν στο Τμήμα Βουλευμάτων. Από τους κληρωθέντες οι πρώτοι κατά σειρά της κλήρωσης μέχρι τη συμπλήρωση

του ημίσεος του όλου αριθμού αποτελούν τα τακτικά και οι υπόλοιποι τα αναπληρωματικά μέλη του Τμήματος. Για τα δύο στάδια της κλήρωσης συντάσσονται πρόχειρα πρακτικά, σε δύο όμοια πρωτότυπα, τα οποία υπογράφονται στην έδρα. Το ένα από αυτά αναρτάται αμέσως στον πίνακα ανακοινώσεων του δικαστηρίου. Τα αναπληρωματικά μέλη αναπληρώνουν κατά τη σειρά κλήρωσής τους τα τακτικά, όταν ελλείπουν, απουσιάζουν ή κωλύονται.

β. Η θητεία των μελών του Τμήματος Βουλευμάτων αρχίζει στις 16 Σεπτεμβρίου του έτους της κλήρωσης και είναι διετής».

5. Η περίπτωση γ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 28 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. τρεις θέσεις αντεπιτρόπων».

6. Η παράγραφος 4 του άρθρου 40 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Επιτρέπεται η απομάκρυνση του δικαστικού λειτουργού από την έδρα του κατά τις ημέρες στις οποίες δεν έχει υπηρεσιακή απασχόληση, όπως αυτή καθορίζεται από τις κείμενες διατάξεις, τους κανονισμούς εσωτερικής υπηρεσίας, τις πράξεις των οργάνων που διευθύνουν τα δικαστήρια και τις εισαγγελίες και τις γενικές οδηγίες που εκδίδονται από τα όργανα των περιπτώσεων β΄, γ΄ και δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 19.».

7. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 41 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αντικαθίσταται ως εξής:

«Ειδικώς στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, δεν μπορεί να μετέχει ως μέλος δικαστικός λειτουργός στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει κάποιο από τα κωλύματα των περιπτώσεων α΄, β΄ και γ΄ της παραγράφου 6 του άρθρου 15.

Εφόσον, στις ανωτέρω επιτροπές, δεν συμμετέχει δικαστικός λειτουργός με το βαθμό του Προέδρου ή Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου ή αντίστοιχο, ως Πρόεδρος της επιτροπής μπορεί να ορίζεται μέλος το οποίο δεν έχει τη δικαστική ιδιότητα.».

8. Η παράγραφος 4 του άρθρου 80 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Δεν μπορούν να ορισθούν τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη του Συμβουλίου Επιθεώρησης ή επιθεωρητές όσοι άσκησαν καθήκοντα στις ίδιες θέσεις κατά τα αμέσως δύο (2) προηγούμενα χρόνια.».

**Άρθρο 33**
**Αύξηση οργανικών θέσεων δικαστικών λειτουργών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης**

Από την 1.12.2017 οι οργανικές θέσεις των δικαστικών λειτουργών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης αυξάνονται ως εξής:

α) των Αντεισαγγελέων Αρείου Πάγου κατά δύο (2), οριζομένου του συνολικού αριθμού αυτών σε είκοσι δύο (22),

β) των Εισαγγελέων Εφετών κατά δύο (2), οριζομένου του συνολικού αριθμού αυτών σε πενήντα (50),

γ) των Αντεισαγγελέων Εφετών κατά δύο (2), οριζομένου του συνολικού αριθμού αυτών σε εκατόν τριάντα επτά (137).

**Άρθρο 34**
**Αύξηση οργανικών θέσεων Παρέδρων ΣτΕ**

Από την 1.12.2017 οι οργανικές θέσεις των Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας αυξάνονται κατά δύο (2), οριζομένου του συνολικού αριθμού αυτών σε πενήντα οκτώ (58).

**Άρθρο 35**
**Ανακατανομή οργανικών θέσεων δικαστικών υπαλλήλων**

1. Ο αριθμός των οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων της κατηγορίας ΥΕ επιμελητών δικαστηρίων μειώνεται:

α) Για τον Τομέα υπαλλήλων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών, κατά πεντακόσιες ενενήντα μία (591) και ο συνολικός αριθμός τους ορίζεται σε χίλιες τριακόσιες τρεις (1.303).

β) Για τον Τομέα υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, κατά εκατόν τέσσερις (104) και ο συνολικός αριθμός τους ορίζεται σε εκατόν τρεις (103).

2. Ο αριθμός των οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων της κατηγορίας ΔΕ Δακτυλογράφων (ήδη Κλάδου ΔΕ Δακτυλογράφων - Χειριστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών) μειώνεται:

α) Για τον Τομέα υπαλλήλων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών, κατά ενενήντα πέντε (95) και ο συνολικός αριθμός τους ορίζεται σε διακόσιες επτά (207).

β) Για τον Τομέα υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, κατά επτά (7) και ο συνολικός αριθμός τους ορίζεται σε εξήντα πέντε (65).

3. Από τις παραπάνω θέσεις που μειώνονται, μεταφέρονται:

α) Στον Τομέα υπαλλήλων του Συμβουλίου της Επικρατείας:

αα) δέκα (10) θέσεις στον Κλάδο Γραμματέων, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε εβδομήντα δύο (72), ββ) μία (1) θέση στον Κλάδο ΠΕ Πληροφορικής, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε έξι (6), γγ) μία (1) θέση στον Κλάδο ΤΕ Πληροφορικής και δδ) δύο (2) θέσεις στον Κλάδο ΥΕ Φυλάκων, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε τρεις (3).

β) Στον Τομέα υπαλλήλων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών:

αα) πεντακόσιες πενήντα επτά (557) θέσεις στον Κλάδο Γραμματέων, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε πέντε χιλιάδες εννιακόσιες είκοσι (5.920), ββ) πέντε (5) θέσεις στον Κλάδο ΠΕ Πληροφορικής, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε εξήντα οκτώ (68), γγ) έξι (6) θέσεις στον Κλάδο ΤΕ Πληροφορικής, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε εξήντα τέσσερις (64) και δδ) τρεις (3) θέσεις στον Κλάδο ΥΕ Φυλάκων.

γ) Στον Τομέα υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια:

αα) εκατόν δεκαεπτά (117) θέσεις στον Κλάδο Γραμματέων, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε οκτακόσιες ένδεκα (811), ββ) εννέα (9) θέσεις στον Κλάδο ΤΕ Πληροφορικής.

δ. Στον Τομέα υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της υπηρεσίας του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο:

αα) δύο (2) θέσεις στον Κλάδο ΠΕ Πληροφορικής, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε εννέα (9), ββ) τρεις (3) θέσεις στον Κλάδο ΔΕ Προσωπικού Η/Υ, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε δεκαεπτά (17) και γγ) μία (1) θέση στον Κλάδο ΥΕ Φυλάκων, του συνολικού αριθμού οργανικών θέσεων του Κλάδου αυτού οριζομένου σε τρεις (3).

**Άρθρο 36**
**Τροποποίηση του ν. 3689/2008**

1. Η περίπτωση α΄ της παρ. 4 του άρθρου 13 του ν. 3689/2008 (Α΄ 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«4.α. Ο τελικός βαθμός επιτυχίας κάθε υποψηφίου προκύπτει από το άθροισμα του μέσου όρου της γραπτής δοκιμασίας, με ποσοστό αξιολόγησης ογδόντα πέντε τοις εκατό (85%) και του μέσου όρου της προφορικής δοκιμασίας, με ποσοστό αξιολόγησης δεκαπέντε τοις εκατό (15%).».

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου δεν καταλαμβάνει τον ΚΔ΄ Εισαγωγικό Διαγωνισμό.

**Άρθρο 37**
**Αύξηση οργανικών θέσεων στην Α.Δ.Α.Ε.**

1. Η παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3115/2003 (Α΄ 47) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για τη στελέχωση της Α.Δ.Α.Ε. συνιστώνται συνολικά πενήντα (50) θέσεις, από τις οποίες οι είκοσι τέσσερις (24) είναι θέσεις Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, οι είκοσι τρεις (23) θέσεις τακτικού προσωπικού, οι δύο (2) θέσεις δικηγόρων παρ’ Εφέταις ή παρ’ Αρείω Πάγω με έμμισθη εντολή και μία (1) θέση Νομικού Συμβούλου.».

2. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3115/2003 καταργείται.

3. Οι περιπτώσεις α΄ και β΄ της παρ. 5 του άρθρου 8 του ν. 3115/2003 αντικαθίστανται ως εξής:

«5.α) Οι θέσεις του τακτικού προσωπικού κατανέμονται κατά κατηγορίες και κλάδους ως εξής:

αα) Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ): Κλάδος ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, θέσεις τέσσερις (4), Κλάδος ΠΕ Πληροφορικής, θέση μία (1).

ββ) Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ): Κλάδος ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις (4), Κλάδος ΤΕ Μηχανικών, θέσεις πέντε (5), Κλάδος ΤΕ Πληροφορικής, θέση μία (1).

γγ) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ): Κλάδος ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού, θέσεις τέσσερις (4), Κλάδος ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, θέσεις δύο (2), Κλάδος ΔΕ Οδηγών, θέση μία (1).

δδ) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ): Κλάδος ΥΕ Γενικών Καθηκόντων, θέση μία (1).

β) Οι θέσεις του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού κατανέμονται ως εξής:

αα) Δεκαοκτώ (18) θέσεις διπλωματούχων ηλεκτρολόγων μηχανικών και μηχανικών Η/Υ ή ηλεκτρονικών μηχανικών ή τηλεπικοινωνιακών μηχανικών ή μηχανικών πληροφορικής ή πληροφορικής ή φυσικών.

ββ) Δύο (2) θέσεις πτυχιούχων Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή αναγνωρισμένων ισότιμων σχολών αλλοδαπής, διεθνών ή ευρωπαϊκών σπουδών ή πολιτικών ή οικονομικών σπουδών ή οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και τέσσερις (4) θέσεις πτυχιούχων νομικής, οι οποίες συνεπάγονται την αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος.».

**Άρθρο 38**
**Θέματα εξωτερικής φρουράς καταστημάτων κράτησης**

1. Οι προθεσμίες που παρατάθηκαν με το άρθρο 89 του ν. 4139/2013 (Α΄ 74) και με την 72831/9.10.2014 (Β΄ 3242) κ.υ.α., παρατείνονται από τη λήξη τους για ακόμη δύο (2) έτη. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών, οι προθεσμίες του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να παραταθούν μέχρι δύο (2) ακόμη έτη.

2. Η παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3938/2011 (Α΄ 61) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Χερσαία, πλωτά και εναέρια μεταφορικά μέσα που έχουν κατασχεθεί οποτεδήποτε από αστυνομικές ή λιμενικές αρχές ως αντικείμενα λαθρεμπορίας, ως μέσα μεταφοράς ναρκωτικών ουσιών, λαθρεμπορευμάτων ή μεταναστών χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα ή ως μέσα παράνομης διακίνησης όπλων ή αρχαιοτήτων, μπορεί να διατίθενται στις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας ή του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής ή του Πυροσβεστικού Σώματος που ενήργησαν την κατάσχεση ή σε άλλες Υπηρεσίες του ίδιου Σώματος ή στις υπηρεσίες των Καταστημάτων Κράτησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για κάλυψη των αναγκών τους, εφόσον παρέλθουν για τα πλωτά μέσα τρεις (3) μήνες και για τα χερσαία και εναέρια μέσα έξι (6) μήνες από την ημερομηνία κατάσχεσής τους και στο διάστημα αυτό δεν έχει εκδοθεί ή δεν έχει καταστεί αμετάκλητο βούλευμα ή απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου για την άρση της κατάσχεσης και την απόδοση των μέσων αυτών στους ιδιοκτήτες τους. Για τη διάθεση των μέσων του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται αντίστοιχα απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ή του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ή του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού του Σώματος, στο οποίο ανήκει η υπηρεσία που έχει προβεί στην κατάσχεση ή του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά περίπτωση.».

**Άρθρο 39**
**Τροποποίηση του άρθρου 93 του ν. 4129/2013**

Ο τίτλος και η παρ. 1 του άρθρου 93 του ν. 4129/2013 (Α΄ 52) αντικαθίστανται ως εξής:

«Άρθρο 93
Παραγραφή αξίωσης για αναπλήρωση ελλείμματος - Καταστροφή δικαιολογητικών και λοιπών εγγράφων – Διαδικασία

1.α. Η αξίωση του δικαιούχου να απαιτήσει την αναπλήρωση του διαχειριστικού ελλείμματος με την έκδοση καταλογιστικής πράξης εις βάρος του υποχρέου παραγράφεται μετά την πάροδο δέκα (10) ετών από τη λήξη του οικονομικού έτους εντός του οποίου δημιουργήθηκε το έλλειμμα. Αν το διαχειριστικό έλλειμμα προήλθε από αξιόποινη πράξη για την οποία έχει ασκηθεί ποινική δίωξη μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, η παραγραφή του προηγούμενου εδαφίου αναστέλλεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του ποινικού δικαστηρίου επί της ασκηθείσας ποινικής δίωξης.

β. Τα δικαιολογητικά ενταλμάτων πληρωμής και κάθε διαχείρισης φυλάσσονται για χρονικό διάστημα δέκα (10) ετών, το οποίο, εφόσον εντός του χρόνου αυτού έχουν συνταχθεί Φύλλα Μεταβολών και Ελλείψεων και εκκρεμεί διαδικασία καταλογισμού, παρατείνεται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για τη δημοσιονομική διαφορά.».

**Άρθρο 40**
**Ποινική ευθύνη ψυχιάτρων, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών**

Οι ψυχίατροι, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι εργάζονται σε δημόσιες παιδοψυχιατρικές μονάδες και ενεργούν στο πλαίσιο δικαστικής ή κοινωνικής έρευνας που διεξάγεται από δικαστικό λειτουργό για τη διακρίβωση κακοποίησης ανηλίκου, δεν εγκαλούνται και δεν ενάγονται για γνώμη που διατύπωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εκτός αν ενήργησαν με δόλο ή παραβίασαν το απόρρητο των πληροφοριών και στοιχείων που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η ρύθμιση εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς υποθέσεις.

**Άρθρο 41**
**Τροποποίηση του άρθρου 308Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας**

Η παρ. 1 του άρθρου 308Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κατ’ εξαίρεση, στις περιπτώσεις των κακουργημάτων του ν.δ. 86/1969 (Α΄ 7) και των νόμων 998/1979 (Α΄ 289), 2168/1993 (Α΄147), 4174/2013 (Α΄170), 4251/2014 (Α΄ 80), 2960/2001 (Α΄ 265) και 4139/2013 (Α΄ 74), του εμπρησμού δασών και των άρθρων 374 και 380 του Ποινικού Κώδικα, μετά την περάτωση της ανάκρισης, η δικογραφία υποβάλλεται από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο και ότι δεν χρειάζεται να συμπληρωθεί η ανάκριση, προτείνει στον Πρόεδρο Εφετών να εισαχθεί η υπόθεση, μαζί με τα τυχόν συναφή εγκλήματα ανεξαρτήτως βαρύτητας, απευθείας στο ακροατήριο. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και στα κακουργήματα των νόμων 2523/1997 (Α΄ 179), 3386/2005 (Α΄ 212) και 3459/2006 (Α΄ 103), καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση στην οποία διτάξεις ειδικών ποινικών νόμων προβλέπουν την κατ’ εξαίρεση περάτωση της ανάκρισης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου.».

**Άρθρο 42**
**Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού**

Εισάγεται «Κεφάλαιο Θ΄» στο Βιβλίο Πέμπτο (Ασφαλιστικά Μέτρα) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αποτελούμενο από ένα άρθρο με αριθμό 738Α, ως εξής:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΤΑΓΗ
ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Άρθρο 738Α

1. Αρμόδιος να εκδώσει Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού σύμφωνα με τον Κανονισμό 655/2014 είναι για απαίτηση της αρμοδιότητας ειρηνοδικείου ο ειρηνοδίκης και για κάθε άλλη απαίτηση ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου.

2. Ο δικαστής απορρίπτει εν όλω ή εν μέρει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Κανονισμού για την έκδοση της διαταγής, β) αν ο αιτών δεν υποβάλει τα στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού ή δεν συμπληρώνει ή διορθώνει την αίτηση εντός της προθεσμίας που όρισε ο δικαστής. Η απορριπτική απόφαση περιέχει συνοπτική αιτιολογία και γνωστοποιείται επιμελεία του δικαστηρίου στον αιτούντα. Η γνωστοποίηση μπορεί να γίνεται και με ηλεκτρονικό μήνυμα στον πληρεξούσιο δικηγόρο του αιτούντος, με ηλεκτρονική υπογραφή και ηλεκτρονικό αποδεικτικό παραλαβής. Κατά της απορριπτικής απόφασης επιτρέπεται έφεση εντός τριάντα (30) ημερών από τη γνωστοποίησή της. Η έφεση εκδικάζεται από το αρμόδιο κατά τις γενικές διατάξεις δικαστήριο κατά τη διαδικασία του άρθρου 11 του Κανονισμού.

3. Ο οφειλέτης έχει τα δικαιώματα που προβλέπονται στα άρθρα 33 έως 38 του Κανονισμού. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κανονισμού, για την εκτέλεση της Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού εφαρμόζονται οι διατάξεις της αναγκαστικής κατάσχεσης απαιτήσεων στα χέρια τρίτου και το πιστωτικό ίδρυμα, εκείνος που επέβαλε την κατάσχεση και ο οφειλέτης έχουν όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές.

4. Αν η διαταγή δέσμευσης έχει εκδοθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, η αγωγή πρέπει να ασκηθεί εντός τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της διαταγής στον τρίτο. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου αίρεται αυτοδικαίως η δέσμευση, εκτός αν εκείνος που επέβαλε την κατάσχεση μέσα στην προθεσμία αυτή επιδώσει διαταγή πληρωμής για την ίδια απαίτηση.

5. Όποιος έχει επιδώσει Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού γίνεται, από την τελεσιδικία της απόφασης που δέχεται την αγωγή για την κύρια υπόθεση ή από την τελεσιδικία της διαταγής πληρωμής που επιδικάζει την ίδια απαίτηση, δικαιούχος ολόκληρης της απαίτησης ή μέρους της, ανάλογα με το περιεχόμενο της απόφασης ή της διαταγής πληρωμής.

6. Η ευθύνη του δανειστή που έχει επιτύχει την έκδοση Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού για τη ζημία που προξενήθηκε στον οφειλέτη διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 13 του Κανονισμού. Το άρθρο 703 εφαρμόζεται ανάλογα.».

**Άρθρο 43**
**Τροποποίηση του ν. 4170/2013**

Στο άρθρο 62 του ν. 4170/2013 (Α΄ 163) προστίθεται παράγραφος 10 ως εξής:

«10. Το Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου παρέχει τις προβλεπόμενες στον Κανονισμό (ΕΕ) 655/2014 πληροφορίες προς τα αρμόδια δικαστήρια κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα οποία εκκρεμεί αίτηση για την έκδοση Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού κατά φυσικού ή νομικού προσώπου που φέρεται να τηρεί τραπεζικό λογαριασμό σε πιστωτικό ίδρυμα της ημεδαπής.».

**Άρθρο 44**

Οι αποδοχές, οι οποίες καταβλήθηκαν προς το προσωπικό του ΟΠΕΚΕΠΕ δυνάμει της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΠΕΚΕΠΕ που λήφθηκε κατά την 191/21.1.2015 συνεδρίασή του (θέμα 11ο) και δυνάμει της σχετικής εντολής πληρωμής με αριθμ. 21351/9.2.2015, καταβλήθηκαν νόμιμα.

**Άρθρο 45**
**Ρυθμίσεις για την καταβολή του εφάπαξ βοηθήματος από τους Ειδικούς Λογαριασμούς Αλληλοβοήθειας των Μετοχικών Ταμείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας**

1. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 17 του ν.δ. 398/1974 (Α΄ 116) αντικαθίστανται από την 1.1.2017, ως εξής:

«1. Για τον προσδιορισμό του ύψους του εφάπαξ βοηθήματος που χορηγείται στους μετόχους που εξέρχονται από την υπηρεσία αθροιστικά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 35 του ν. 4387/2016 (Α΄85), ισχύουν τα εξής:

α. Για χρόνο μετοχικής σχέσης έως τις 31.12.2014, το ύψος του βοηθήματος προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των ετών συμμετοχής τους στον Ειδικό Λογαριασμό επί του αθροίσματος του βασικού μισθού του μισθολογικού κλιμακίου στο οποίο είναι ενταγμένοι και του επιδόματος ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας που λαμβάνουν κατά την ημερομηνία εξόδου τους από την υπηρεσία, προσαυξημένου με το ποσό των εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ. Στο άθροισμα του προηγούμενου εδαφίου το επίδομα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας λαμβάνεται υπόψη με τη μέγιστη προσαύξηση που έλαβαν οι μέτοχοι κατά τα έτη συμμετοχής τους στον Ειδικό Λογαριασμό. Χρόνος συμμετοχής στον Ειδικό Λογαριασμό μικρότερος του έτους προσμετράται αναλόγως των μηνών συμμετοχής στο έτος αυτό. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου τυχόν χρόνος συμμετοχής ίσος ή μεγαλύτερος των δεκαπέντε (15) ημερών λογίζεται ως πλήρης μήνας, ενώ τυχόν χρόνος συμμετοχής μικρότερος των δεκαπέντε (15) ημερών δεν υπολογίζεται.

β. Για χρόνο μετοχικής σχέσης από την 1.1.2015 και εξής, το ύψος του βοηθήματος υπολογίζεται, σύμφωνα με την τεχνική βάση διανεμητικού συστήματος προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση κατά το μαθηματικό τύπο της περίπτωσης γ΄ της παρ. 4 του άρθρου 35 του ν. 4387/2016.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας που εκδίδεται κατόπιν εισήγησης της οικείας Διοικούσας Επιτροπής το ύψος του βοηθήματος που υπολογίζεται σύμφωνα με την περίπτωση α΄ της παραγράφου 1 μπορεί να περιορίζεται αναλόγως της οικονομικής κατάστασης του Ειδικού Λογαριασμού.».

2. Η πρώτη περίοδος της παρ. 4 του άρθρου 17 του ν.δ. 398/1974 αντικαθίσταται από την 1.1.2017, ως εξής:

«Για μετόχους που αποβιώνουν, φονεύονται ή εξαφανίζονται σε πολεμική περίοδο ή σε διατεταγμένη υπηρεσία σε ειρηνική περίοδο και δεν έχουν συμπληρώσει εικοσιπενταετή συμμετοχή στον οικείο Ειδικό Λογαριασμό, το εφάπαξ βοήθημα που υπολογίζεται σύμφωνα με την περίπτωση α΄ της παραγράφου 1 προσαυξάνεται ως εξής:».

3. Η πρώτη περίοδος της παρ.6 του άρθρου 17 του ν.δ.398/1974 αντικαθίσταται από την 1.1.2017, ως εξής:

«Για μετόχους, οι οποίοι πριν από τη συμπλήρωση εικοσαετούς συμμετοχής στον οικείο Ειδικό Λογαριασμό εξέρχονται από το στράτευμα λόγω σωματικής ανικανότητας ή πεθαίνουν σε μη διατεταγμένη υπηρεσία, το βοήθημα που υπολογίζεται, σύμφωνα με την περίπτωση α΄ της παραγράφου 1 προσαυξάνεται ως εξής:».

4. Εκκρεμείς αιτήσεις χορήγησης εφάπαξ βοηθήματος των μετόχων των Ειδικών Λογαριασμών Αλληλοβοηθείας των Μετοχικών Ταμείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας που εξήλθαν από την Υπηρεσία έως τις 31.12.2016, σε όποιο στάδιο διοικητικής διαδικασίας και αν ευρίσκονται κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, εξετάζονται ως προς τον τρόπο υπολογισμού του βοηθήματος με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν κατά τις 31.12.2016.

5. Εφόσον από την 1.1.2017 έως την έναρξη ισχύος του παρόντος έχουν καταβληθεί εφάπαξ βοηθήματα σε μετόχους των Ειδικών Λογαριασμών Αλληλοβοηθείας των Μετοχικών Ταμείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας που εξήλθαν από την Υπηρεσία μετά την 1.1.2017, το ύψος των βοηθημάτων αυτών επανυπολογίζεται, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 17 του ν.δ. 398/1974, όπως αντικαθίσταται με την παράγραφο 1 του παρόντος. Αν το ύψος των καταβληθέντων βοηθημάτων υπερβαίνει το ποσό που προκύπτει μετά τον ως άνω επανυπολογισμό, η χρηματική διαφορά επιστρέφεται ατόκως στους Ειδικούς Λογαριασμούς, ενώ, σε περίπτωση που υπολείπεται, η χρηματική διαφορά καταβάλλεται ατόκως στους δικαιούχους.

6. Το άρθρο 13 του ν.δ. 398/1974 αντικαθίσταται, ως εξής:

«Άρθρο 13
Εκούσια λύση μετοχικής σχέσης

Μέτοχοι των Ειδικών Λογαριασμών Αλληλοβοηθείας των Μετοχικών Ταμείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας που συμπλήρωσαν τριάντα πέντε (35) έτη συμμετοχής μπορούν να ζητήσουν την καταβολή του νόμιμου βοηθήματος και πριν την έξοδό τους από το στράτευμα, οπότε ο

μέτοχος μπορεί με αίτησή του να ζητήσει τη διακοπή της μετοχικής σχέσης ή τη διατήρησή της μέχρι την οριστική έξοδό του από το στράτευμα. Στην περίπτωση διακοπής της μετοχικής σχέσης διαγράφεται από μέτοχος, παύει η υποχρέωσή του για καταβολή εισφοράς και εξομοιώνεται με τους εξελθόντες οριστικά της υπηρεσίας. Στην περίπτωση διατήρησης της μετοχικής σχέσης το ποσό του καταβληθέντος εφάπαξ βοηθήματος δεν θεωρείται προκαταβολή κατά την έννοια του άρθρου 18 και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18.».

7. Οι διατάξεις του άρθρου 13 του ν.δ. 398/1974, όπως τροποποιείται με την παράγραφο 6, εφαρμόζονται και για τους μετόχους που κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχουν αιτηθεί ή έχουν λάβει το δικαιούμενο εφάπαξ βοήθημα λόγω συμπλήρωσης τριάντα πέντε (35) ετών συμμετοχής στον Ειδικό Λογαριασμό Αλληλοβοηθείας και η μετοχική τους σχέση συνεχίζεται έως την οριστική τους έξοδο από το στράτευμα. Ο μη εντοκισμός των ληφθέντων εφάπαξ βοηθημάτων του προηγούμενου εδαφίου ανατρέχει στην ημερομηνία χορήγησής τους.

8. Η παρ.9 του άρθρου 17 του ν.δ. 398/1974 που προστέθηκε με την παρ.2 του άρθρου 33 του ν. 2109/1992 (Α΄205), καταργήθηκε με το άρθρο 39 του ν. 3648/2008 (Α΄38) και επανήλθε σε ισχύ με την παρ.7 του άρθρου 44 του ν. 3731/2008 (Α΄263), καταργείται.

**Άρθρο 46**
**Τροποποίηση του ν. 1249/1982**

1.α. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 1249/1982 (Α΄43) αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι τιμές εκκίνησης και οι συντελεστές αυξομείωσής τους καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση των Επιτροπών των παραγράφων 1Α ή 1Β του παρόντος άρθρου, κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη του αρμόδιου δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 261 του ν. 3852/2010 (Α΄87).».

β. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του ιδίου άρθρου, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 18 του άρθρου 14 του ν. 1882/1990 (Α΄43), καταργείται.

2. Μετά την παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 1249/1982, προστίθενται παράγραφοι 1Α, 1Β και 1Γ ως εξής:

«1Α. Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συστήνεται επταμελής Πρωτοβάθμια Επιτροπή η οποία αποτελείται από έναν υπάλληλο της αρμόδιας Κτηματικής Υπηρεσίας της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών, έναν υπάλληλο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), έναν μηχανικό της Υπηρεσίας Δόμησης του δήμου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα ακίνητα, έναν εκπρόσωπο της Συντονιστικής Επιτροπής Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδας, έναν εκπρόσωπο της εταιρείας «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» (Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε.), έναν εκπρόσωπο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών και έναν πιστοποιημένο εκτιμητή, εγγεγραμμένο στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών στο πεδίο των ακινήτων του Υπουργείου Οικονομικών, ως μέλη, με τους αναπληρωτές τους. Οι Επιτροπές συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετα από πρόταση των αρμόδιων φορέων.

Καθήκοντα εισηγητή ασκεί ο πιστοποιημένος εκτιμητής.

Ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις των Επιτροπών παρίσταται εκπρόσωπος του οικείου δήμου, ο οποίος μεταφέρει στην Επιτροπή την άποψη του δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και την παρ. 4 του άρθρου 261 του ν. 3852/2010.

Οι Επιτροπές δύνανται να ζητούν τη συνδρομή οποιουδήποτε άλλου φορέα ή προσώπου, με εμπειρία και ειδικές γνώσεις πολεοδομίας, τοπογραφίας, οικοδομικών κατασκευών, γεωπονίας ή δασολογίας για την ολοκλήρωση του έργου τους.

Οι Επιτροπές δύνανται να ζητούν τη χορήγηση μη προσωποποιημένων στοιχείων από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, την Τράπεζα της Ελλάδος, την Ελληνική Ένωση Τραπεζών και τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε., τα οποία παρέχονται υποχρεωτικώς, χωρίς την επίκληση απορρήτου. Τα μέλη των Επιτροπών και οι εμπειρογνώμονες που λαμβάνουν γνώση των ανωτέρω στοιχείων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους υποχρεούνται να τηρούν απόλυτη εχεμύθεια.

1Β. Συστήνεται Τριμελής Δευτεροβάθμια Επιτροπή η οποία εισηγείται τις τιμές εκκίνησης σε περίπτωση αδυναμίας ασφαλούς προσδιορισμού τους από την αρμόδια Επιτροπή της παραγράφου 1Α του παρόντος άρθρου. Η Δευτεροβάθμια Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και αποτελείται από έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως Πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του, που προτείνονται από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών και τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Εφαρμογής Φορολογίας Κεφαλαίου και Περιουσιολογίου της Α.Α.Δ.Ε., ως μέλη, με τους αναπληρωτές τους.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από εισήγηση της Τριμελούς Δευτεροβάθμιας Επιτροπής δύναται να συσταθεί επιστημονική επιτροπή με εμπειρογνώμονες - εκπροσώπους του Συλλόγου Εκτιμητών Ελλάδος της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΛΣΤΑΤ, της εταιρείας Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε. και της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, προκειμένου να επικουρεί την Τριμελή Δευτεροβάθμια Επιτροπή στο έργο της.

1Γ. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο ζήτημα, σχετικό με τη συγκρότηση, τον τρόπο και τη μεθοδολογία λειτουργίας των Επιτροπών των δύο προηγούμενων παραγράφων, τις περιπτώσεις κατά τις οποίες επιλαμβάνεται η Επιτροπή της παραγράφου 1Β., την τεκμηρίωση και διατύπωση των εισηγήσεων, το χρόνο ολοκλήρωσης του έργου τους, την αποζημίωση των ειδικών εισηγητών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.».

3. Κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 41 του ν.1249/1982, όπως τροποποιείται με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, οι τιμές εκκίνησης που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 1 της με αριθμ. 1067780/82/Γ0013/9.6.1994 (Β΄ 549) απόφασης του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται με ειδική διαδικασία, η οποία θα εφαρμοστεί άπαξ μετά τη δημοσίευση του παρόντος, ως εξής:

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών η σύνταξη εισήγησης για τον καθορισμό των τιμών εκκίνησης ανατίθεται σε πιστοποιημένους εκτιμητές εγγεγραμμένους στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών στο πεδίο των ακινήτων του Υπουργείου Οικονομικών.

Η απόφαση του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών η οποία αναρτάται στη Διαύγεια και στην οποία περιγράφεται το έργο, η διαδικασία για την εκδήλωση ενδιαφέροντος, ο τρόπος επιλογής των εκτιμητών, η αμοιβή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Οι εισηγήσεις των εκτιμητών κατατίθενται ηλεκτρονικά σε βάση δεδομένων που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών.

Στην ίδια βάση δεδομένων δύνανται να υποβάλονται αντίστοιχα διαθέσιμα δεδομένα από τραπεζικά ιδρύματα, προς το σκοπό εκτέλεσης διασταυρώσεων.

Σε περίπτωση αδυναμίας ασφαλούς προσδιορισμού των τιμών εκκίνησης με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, αρμόδια να εισηγηθεί τις τιμές εκκίνησης καθίσταται η Δευτεροβάθμια Τριμελής Επιτροπή της παραγράφου 1Β. του άρθρου 41 του ν. 1249/1982 που προστίθεται με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

**Άρθρο 47**
**Τροποποιήσεις διατάξεων**
**του ν. 4369/2016 (Α΄33)**

1. Στην περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4369/2016, όπως ισχύει, προστίθεται υποπερίπτωση εε΄, ως ακολούθως:

«εε) Οι πτυχιούχοι προγραμμάτων σπουδών ενιαίας και αδιάσπαστης πενταετούς, τουλάχιστον, φοίτησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής.».

2. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4369/2016, όπως ισχύει, αντικαθίσταται από τότε που ίσχυσε ως ακολούθως:

«Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν μέλη του Μητρώου του άρθρου 1, καθώς και υποψήφιοι που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα ή υπηρετούν στο δημόσιο τομέα με σχέση άλλη από τη σχέση τακτικού μόνιμου υπαλλήλου ή υπαλλήλου με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.).».

3. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 4369/2016, όπως ισχύει, προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Ειδικά για τις περιπτώσεις υποψηφίων που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα ή υπηρετούν στο δημόσιο τομέα με σχέση άλλη από τη σχέση τακτικού μόνιμου υπαλλήλου ή υπαλλήλου με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.), ισχύουν τα προσόντα και κωλύματα διορισμού που αναφέρονται στα άρθρα 4 έως και 10 του Κεφαλαίου Α΄του Μέρους Α΄του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α΄26), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.».

4. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4369/2016, όπως ισχύει, καταργείται.

5. Η παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4369/2016 (Α΄33), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«4. Κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου δεν ισχύουν οι χρονικοί περιορισμοί που αφορούν την έκδοση προκήρυξης θέσεων προϊσταμένων οργανικών μονάδων της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 7, καθώς και της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 8 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α΄ 26). Η επιλογή και τοποθέτηση των προϊσταμένων οργανικών μονάδων, τηρούμενων των όσων ορίζονται στην περίπτωση δ΄ της παραγράφου 7 και στην περίπτωση δ΄ της παραγράφου 8 του άρθρου 86 του παραπάνω νόμου, διενεργείται ως ακολούθως. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος συστήματος επιλογής προϊσταμένων, αρχικά εκδίδονται οι προκηρύξεις για τις θέσεις προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων και η διαδικασία επιλογής και τοποθέτησής τους ολοκληρώνεται εντός τριών (3) μηνών. Εν συνεχεία, η επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων Διευθύνσεων ολοκληρώνεται το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από την τοποθέτηση των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων. Κατόπιν, η επιλογή και τοποθέτηση των προϊσταμένων Τμημάτων ολοκληρώνεται εντός τριών (3) μηνών από την τοποθέτηση των προϊσταμένων Διευθύνσεων.».

**Άρθρο 48**
**Τροποποιήσεις διατάξεων**
**του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων**
**Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων**
**και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α΄ 26)**

1. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), όπως ισχύει, προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Με όμοια απόφαση μπορούν να συνιστώνται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης περισσότερα ΕΙ.Σ.Ε.Π. με τη συγκρότηση που ορίζεται στην παρούσα παράγραφο, καθώς και να καθορίζεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων τους.».

2. Η περίπτωση δ΄ των παραγράφων 7 και 8 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«δ) Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα που συντάσσεται με ευθύνη του υποψηφίου και επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων ορίζεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες και ξεκινά πέντε (5) ημέρες μετά τη δημοσίευση της οικείας προκήρυξης. Σε περίπτωση αναντιστοιχίας των όσων υπεύθυνα δηλώνει ο υποψήφιος στην αίτηση υποψηφιότητας και στο βιογραφικό σημείωμα με όσα τηρούνται στο προσωπικό Μητρώο του υπαλλήλου και στο αρχείο της Υπηρεσίας, λαμβάνονται υπόψη όσα βεβαιώνει η οικεία Διεύθυνση Προσωπικού, αφού προηγουμένως έχει καλέσει τον υποψήφιο για την προσκόμιση των επιπλέον εκείνων στοιχείων που υπεύθυνα δηλώνει ότι κατέχει. Η ανωτέρω διαδικασία βεβαίωσης των στοι-

χείων της αίτησης υποψηφιότητας και του βιογραφικού σημειώματος του υπαλλήλου από τις οικείες Διευθύνσεις Προσωπικού γίνεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών μετά το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων. Η βεβαίωση στοιχείων κοινοποιείται στον υποψήφιο προκειμένου να υποβάλει ένσταση εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών. Η ένσταση εξετάζεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας (5) ημερών. Κατόπιν, όλα τα ανωτέρω στοιχεία, καθώς και τα αντίγραφα των επικαλούμενων στοιχείων στη βεβαίωση και το βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου που τηρούνται στο προσωπικό του μητρώο, αποστέλλονται αμελλητί στο αρμόδιο Συμβούλιο επιλογής.».

3. Η περίπτωση στ΄ της παραγράφου 7 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«στ) Το ΕΙ.Σ.Ε.Π. μοριοδοτεί κάθε υποψήφιο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 85. Στη συνέχεια το ΕΙ.Σ.Ε.Π. καταρτίζει πίνακα κατάταξης κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας για κάθε προκηρυσσόμενη θέση. Στη διαδικασία της δομημένης συνέντευξης καλούνται οι επτά (7) πρώτοι υποψήφιοι εκάστου πίνακα κατάταξης. Για τη διενέργεια της δομημένης συνέντευξης κάθε υποψήφιος καλείται χωριστά. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την τοποθέτηση του επικρατέστερου υποψηφίου στην οικεία θέση με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή του αρμόδιου για την τοποθέτηση οργάνου.».

4. Η περίπτωση στ΄ της παραγράφου 8 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«στ) Το Σ.Ε.Π. ή το Υπηρεσιακό Συμβούλιο μοριοδοτεί κάθε υποψήφιο με βάση τις ομάδες κριτηρίων α΄ έως γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 85 και σύμφωνα με όσα ορίζονται στο ίδιο άρθρο. Στη συνέχεια το Σ.Ε.Π. ή το Υπηρεσιακό Συμβούλιο με βάση την ως άνω μοριοδότηση καταρτίζει πίνακα κατάταξης για κάθε προκηρυσσόμενη θέση κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας. Ακολουθεί η διεξαγωγή της δομημένης συνέντευξης της περίπτωσης δ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 85 από το Σ.Ε.Π.. Στη συνέντευξη καλούνται οι επτά (7) πρώτοι υποψήφιοι εκάστου πίνακα κατάταξης. Αφού γίνει η μοριοδότηση με βάση και το κριτήριο της δομημένης συνέντευξης, εξάγεται η τελική βαθμολογία σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 85 και καταρτίζονται οι πίνακες κατάταξης.».

5. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 9 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«9. Όσοι επιλέγονται από το ΕΙ.Σ.Ε.Π., τα Σ.Ε.Π. και τα Υπηρεσιακά Συμβούλια τοποθετούνται, με απόφαση του οικείου οργάνου η οποία εκδίδεται το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη γνωστοποίηση της επιλογής τους, προϊστάμενοι σε αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες για θητεία τριών (3) ετών.».

6. Οι παράγραφοι 3 και 4 του παρόντος εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, διαδικασίες επιλογής και τοποθέτησης προϊσταμένων για τις οποίες δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί η πρώτη συνεδρίαση του αρμοδίου συλλογικού οργάνου.

**Άρθρο 49**
**Τροποποίηση του άρθρου 72**
**του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας**

1. Η παρ. 17 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013 (Α΄ 170) αντικαθίσταται ως εξής:

«17. Για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις, χρήσεις, περιόδους ή υποθέσεις έως και τις 31.12.2013 επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου των άρθρων 58, 58Α παράγραφος 2 ή 59 του παρόντος κατά περίπτωση, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του παρόντος, ο οποίος υπολογίζεται από την 1.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Σε κάθε περίπτωση, μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 53 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.».

2. Οι διατάξεις της παρ. 17 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με την παράγραφο 1 του παρόντος, εφαρμόζονται και επί εκκρεμών, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, υποθέσεων. Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται οι υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης ή εκείνες για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης, καθώς και οι υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί οι σχετικές πράξεις ή αποφάσεις αλλά δεν έχουν κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο. Ως εκκρεμείς νοούνται, επίσης, οι υποθέσεις οι οποίες έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση του δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο.

3. Εξαιρετικά, οι ρυθμίσεις της παραγράφου 2 εφαρμόζονται και στην περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν επιθυμεί τη συνέχιση της δίκης ή την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του. Προς το σκοπό αυτόν, ο φορολογούμενος υποβάλλει αίτηση - ανέκκλητη δήλωση ανεπιφύλακτης αποδοχής της πράξης προσδιορισμού του φόρου ή της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή του δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της παρ. 17 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίσταται με την παράγραφο 1 του παρόντος, το ποσό του τόκου υπολογίζεται μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης - ανέκκλητης δήλωσης ανεπιφύλακτης αποδοχής. Η αίτηση - δήλωση αυτή υποβάλλεται στον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εξέδωσε την πράξη. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να μην έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης αποδοχής. Στις περιπτώσεις που η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων, με την ως άνω αίτηση - δήλωση αποδοχής συνυποβάλλεται και σχετική βεβαίωση της γραμματείας του αρμοδίου δικαστηρίου για το στάδιο

στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση. Αν έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση, η ως άνω βεβαίωση πρέπει να διαλαμβάνει αν η απόφαση επιδόθηκε στον αντίδικο του Δημοσίου και, σε καταφατική περίπτωση, την ημεροχρονολογία της επίδοσης. Επί υποθέσεων που έχουν ήδη συζητηθεί, αλλά δεν έχει εκδοθεί ακόμη απόφαση ή έχει εκδοθεί αλλά δεν έχει καταστεί αμετάκλητη, λόγω ύπαρξης προθεσμίας άσκησης ή λόγω άσκησης ενδίκου μέσου κατά της απόφασης, η κατά τα ανωτέρω αίτηση - δήλωση ανέκκλητης αποδοχής περιλαμβάνει, κατά περίπτωση, και δήλωση παραίτησης των διαδίκων από του δικαιώματός τους να απαιτήσουν τη συμμόρφωση προς την τυχόν εκδοθησομένη δικαστική απόφαση ή να ασκήσουν οποιοδήποτε τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο κατ’ αυτής ή παραίτηση από το δικόγραφο του ήδη ασκηθέντος ενδίκου μέσου. Ειδικώς δε, σε υποθέσεις που δεν έχουν συζητηθεί ή έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί απόφαση του δικαστηρίου, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις της περίπτωσης α΄ της παρ. 1 του άρθρου 142 του ν. 2717/1999 (Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, Α΄ 97), τα αποτελέσματα της οποίας επέρχονται με την υποβολή στη γραμματεία του δικαστηρίου σχετικής βεβαίωσης του Προϊσταμένου της φορολογικής αρχής που εξέδωσε την πράξη, με περιεχόμενο την περάτωση της διαδικασίας της παρούσας παραγράφου.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να καθορίζεται η διαδικασία επιβολής των προστίμων, ζητήματα αρμοδιοτήτων και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 17 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίσταται με την παράγραφο 1 του παρόντος, καθώς και των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος.

4. Η παρ. 18 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, αντικαθίσταται ως εξής:

«18. Εξαιρετικά, για την υποβολή εκπρόθεσμων χρεωστικών δηλώσεων, που αφορούν χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις έως τις 31.12.2013, επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 54 του παρόντος, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του παρόντος, ο οποίος υπολογίζεται από την 1.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Σε κάθε περίπτωση μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 53 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.».

5. Ποσά πρόσθετων φόρων που έχουν με οποιοδήποτε τρόπο καταβληθεί δυνάμει των παραγράφων 17 και 18 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, ως ίσχυαν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου, δεν επιστρέφονται, δεν συμψηφίζονται και δεν αναζητούνται λόγω εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται από 1.1.2018.

### Άρθρο 50
### Τροποποίηση του άρθρου 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

1. Η παρ. 1 του άρθρου 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο κατηγορούμενος οφείλει να εμφανίζεται αυτοπροσώπως στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση, μπορεί επίσης να διορίζει δικηγόρο ως συνήγορο για την υπεράσπισή του. Στα κακουργήματα, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει υποχρεωτικά συνήγορο σε όσους κατηγορούμενους δεν έχουν από πίνακα που καταρτίζει τον Ιανουάριο κάθε έτους το διοικητικό συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο δικαστής ανηλίκων, όταν ο ανήλικος κατηγορείται για πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα. Για το σκοπό αυτόν κατά την έναρξη της συνεδρίασης ο πρόεδρος του δικαστηρίου διακριβώνει για το σύνολο των υποθέσεων, εάν οι κατηγορούμενοι στερούνται συνηγόρου υπεράσπισης. Οι υποθέσεις στις οποίες διορίζεται συνήγορος κατά τα παραπάνω, εκδικάζονται υποχρεωτικά σε συνεδρίαση μετά από διακοπή, προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα ο διορισθείς συνήγορος. Η δικάσιμος μετά από τη διακοπή αυτή δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες.

Ο συνήγορος μπορεί να διορίζεται και πριν από τη συνεδρίαση, αν το ζητήσει ο κατηγορούμενος, ακόμα και με απλή επιστολή προς τον εισαγγελέα. Αν κρατείται στις φυλακές, το αίτημά του διαβιβάζεται από τον διευθυντή του καταστήματος κράτησης. Ο εισαγγελέας διορίζει συνήγορο από τον πίνακα και θέτει στη διάθεσή του τη δικογραφία.

Σε δίκες για κακούργημα, οι οποίες λόγω της σοβαρότητας και του αντικειμένου τους πρόκειται να έχουν μακρά διάρκεια, ο πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει με την ίδια, διαδικασία στον κατηγορούμενο που δεν έχει συνήγορο δύο (2) ή τρεις (3) συνηγόρους από τον ίδιο πίνακα. Ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να αρνηθεί την υπεράσπισή του από τον συνήγορο ή τους συνηγόρους που διορίστηκαν από τον πρόεδρο, μπορεί όμως με αιτιολογημένη αίτησή του να ζητήσει από το δικαστήριο την ανάκληση του διορισμού ενός (1) μόνο συνηγόρου, οπότε η υπεράσπιση συνεχίζεται από τους λοιπούς, εφόσον είχαν διοριστεί περισσότεροι από ένας.

Μη εμφάνιση ή μη παράσταση ή με οποιονδήποτε τρόπο μη εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από πληρεξούσιο δικηγόρο στις επόμενες της εναρκτήριας συνεδριάσεις του δικαστηρίου δεν εμποδίζει την πρόοδο της δίκης. Στις ως άνω περιπτώσεις περιλαμβάνεται και η παραίτηση του πληρεξουσίου δικηγόρου ή η ανάκληση της προς αυτόν εντολής από τον κατηγορούμενο.».

2. Η ρύθμιση της προηγούμενης παραγράφου καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς δίκες.

### Άρθρο 51
### Παράταση ισχύος πίνακα ειρηνοδικών

Η ισχύς του πίνακα επιτυχόντων στον διαγωνισμό για την πρόσληψη δόκιμων ειρηνοδικών Δ΄ Τάξης, που προκηρύχθηκε με την υπ’ αριθμ. 104572/24.12.2014 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γ΄ 1756/29.12.2014), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ’ αριθμ. 104586/31.12.2014 όμοια (Γ΄ 1819/31.12.2014), ο οποίος δημοσιεύθηκε τις 9.2.2016 (Γ΄ 81), παρατείνεται έως την 31η Δεκεμβρίου 2018 και οι κενές θέσεις ειρηνοδικών που θα ανακύψουν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2018 θα πληρωθούν από τον πίνακα αυτόν.

**Άρθρο 52**
**Δοκιμαστική υπηρεσία δικαστικών λειτουργών**

Κατά παρέκκλιση από τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 31 του ν. 3689/2008 (Α΄ 164), η διάρκεια της δοκιμαστικής υπηρεσίας των δοκίμων δικαστικών λειτουργών (παρέδρων πρωτοδικείου και εισαγγελίας) που διορίστηκαν από τους σπουδαστές της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών των κατευθύνσεων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και των εισαγγελέων, οι οποίοι προέρχονται από τον διαγωνισμό του έτους 2016, ορίζεται σε δύο (2) μήνες.

**Άρθρο 53**
**Τροποποιήσεις του ν. 4412/2016 (Α΄ 147)**

1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 348 του ν. 4412/2016 καταργούνται αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4412/2016.

2. Στην παρ. 1 του άρθρου 358 του ν. 4412/2016 η φράση «σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 355 παράγραφος 1 εδάφιο δεύτερο του ν. 1649/1986 (Α΄ 149)» αντικαθίσταται από τη φράση «σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4194/2013 (Α΄ 208)».

**Άρθρο 54**
**Κύρωση σύμβασης μίσθωσης**
**Αρσακείου Μεγάρου**

1. Με το παρόν άρθρο κυρώνεται από της υπογραφής της η σύμβαση μίσθωσης που υπογράφηκε στις 7 Δεκεμβρίου 2017 από τους Υπουργούς Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως εκπροσώπους του Ελληνικού Δημοσίου, και την «Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία», για τις ανάγκες στέγασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία έχει ως εξής:

**«ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ**

Στην Αθήνα, σήμερα, την 7η Δεκεμβρίου 2017, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.00 στο Γραφείο του Υπουργού Οικονομικών Νίκης 5-7, ο Υπουργός Οικονομικών Ευκλείδης Τσακαλώτος του Στέφανου και της Μαρίας που γεννήθηκε στο Ρόττερνταμ Ολλανδίας στις 19 Ιουνίου 1960, κάτοικος Κηφισιάς οδός Όθωνος 47-49, με αριθμό δελτίου ταυτότητας Σ280198. που εκδόθηκε στις 20-7-1995 από το Α.Τ. Κηφισιάς και ο Υπουργός Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Χαράλαμπος - Σταύρος Κοντονής του Νικολάου και της Άννας, που γεννήθηκε στην Ζάκυνθο, στις 23 Ιουνίου 1963, κάτοικος Αθηνών, οδός Μαρασλή 41, με αριθμό δελτίου ταυτότητας Κ 852719, που εκδόθηκε στις 30-07-1978 από το Α.Τ. Ζακύνθου, ως εκπρόσωποι του Ελληνικού Δημοσίου (ΑΦΜ 090165560) και ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης του Δημητρίου και της Φλώρας, που γεννήθηκε στην Αθήνα στις 6 Ιανουαρίου 1939, κάτοικος Κηφισιάς Αττικής, οδός Σωκράτους αρ. 21 με δελτίο ταυτότητας Σ 156046, που εκδόθηκε 6-2-1996 από Α.Τ Αγίας Παρασκευής, Α.Φ.Μ, 004994122, καθηγητής Πανεπιστημίου, Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της εδρεύουσας στην Αθήνα (οδός Πεσμαζόγλου αρ. 5) «Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας» (ΑΦΜ 090002782 Δ.Ο.Υ. Α’ Αθηνών) της οποίας ο Οργανισμός εγκρίθηκε με το από 28-8/9-9-1836 β.δ/γμα, ο οποίος εξελέγη κατά τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών της την 2-3-2016, ως νόμιμος εκπρόσωπος αυτής (κατ’ άρθρο 18 του καταστατικού της), δήλωσαν, συνομολόγησαν και συναποδέχθηκαν τα ακόλουθα:

1. Η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Αθηνών έχει στην αποκλειστική της κυριότητα, νομή και κατοχή το οικοδομικό τετράγωνο που περικλείεται από τις οδούς Πανεπιστημίου, Πεσμαζόγλου, Σταδίου και Αρσάκη. Σ’ αυτό από πολλά χρόνια έχει αναγερθεί το Καυταντζόγλειο Μέγαρο (δηλαδή το κυρίως Αρσάκειο) και το συνεχόμενο Μέγαρο, όπου στεγάσθηκαν για πολλά χρόνια τα Πολιτικά Δικαστήρια και στη συνέχεια το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ειδικότερα, με την αρχική από 13-2-1984 ιδιωτική σύμβαση μεταξύ της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας και του Δημοσίου, που κυρώθηκε με το άρθρο 28 παρ. 2 ν. 1419/1984 (ΦΕΚ Α’ 28) και επαναλήφθηκε στο υπ’ αριθμ. 3656/7-5τ 1984 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Πάνου Γ. Λούμου και τη συμπληρωματική προς αυτή από 20-9-1988 ιδιωτική σύμβαση μίσθωσης μεταξύ των ιδίων ως άνω συμβαλλομένων, που κυρώθηκε με το άρθρο 17 του ν. 1816/1988 (ΦΕΚ Α’ 251) και επαναλήφθηκε στο υπ’αρ. 35.781 συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Αθηνών Μαρίας Χατζή - Μπάνου, μισθώθηκαν από το Δημόσιο, χώροι του προαναφερόμενου οικοδομικού τετραγώνου, συνολικής επιφάνειας, μετά και την κατασκευή νέων συμπληρωματικών τμημάτων κατά τη διάρκεια της ανακαίνισης του από το Ελληνικό Δημόσιο, που περιλαμβάνουν τον πρώτο και δεύτερο όροφο του Καυτατζογλείου Μεγάρου και του. συνεχόμενου Μεγάρου (πλην ενός τμήματος του πρώτου ορόφου προς την οδό Πεσμαζόγλου, 190 τ.μ, και κλιμακοστασίου), συνολικής επιφάνειας 11.057 τμ., προς στέγαση του παραπάνω Δικαστηρίου, για διάρκεια τριάντα ετών, η οποία, αρχίζοντας από την ημερομηνία υπογραφής της πρώτης σύμβασης, έληξε την 12-2-2014, και με τελευταίο καταβαλλόμενο μηνιαίο μίσθωμα το ποσό των 34.075,29 ευρώ.

2. Με τη συμφωνία αυτή το Ελληνικό Δημόσιο μισθώνει εκ νέου από τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 ν. 1419/1984 (ΦΕΚ Α’ 28), τους ιδίους ως άνω χώρους του προαναφερόμενου οικοδομικού τετραγώνου, τους οποίους κατέχει ήδη το Συμβούλιο της Επικρατείας, συνολικής επιφάνειας 11.057 τ.μ. που περιλαμβάνουν τον πρώτο και δεύτερο όροφο του Καυτατζόγλειου Μεγάρου και του συνεχόμενου Μεγάρου καθώς και επιπλέον χώρο γραφείων, ωφέλιμης επιφάνειας 190 τ.μ., επί του πρώτου ορόφου του Αρσακείου Μεγάρου, με πρόσοψη επί της οδού Πεσμαζόγλου, όπου στεγάζονταν τα Γραφεία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας στο Αρσάκειο Μέγαρο, πλέον της εισόδου των άνω γραφείων και του κλιμακοστασίου τους ανερχομένων εις 35 τ.μ., ήτοι συνολικής επιφανείας 225 τ.μ. Σημειώνεται ότι η είσοδος αυτή των γραφείων και το κλιμακοστάσιο της θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά από άτομα με ειδικές ανάγκες και τους δικαστικούς λειτουργούς του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το σύνολο του εμβαδού των χώρων της μίσθωσης, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι διάδρομοι και οι εσωτερικές σκάλες, είναι 11.282 τ.μ., το σύνολο δε των χώρων της μίσθωσης αποτυπώνεται στις από Οκτωβρίου 2017 πέντε (5) κατόψεις (ισογείου, Α ορόφου, Β ορόφου, υπογείου και μεσοπατωμάτων) του αρχιτέκτονα μηχανικού Ιωάννη Λεοντόπουλου που προσαρτώνται στην παρούσα σύμβαση.

3. Η μίσθωση των χώρων αυτών, που κατέχονται ήδη από το Δημόσιο συνομολογείται με τους επόμενους όρους και συμφωνίες:

α. Η μίσθωση συνομολογείται για χρονική διάρκεια είκοσι (20) ετών, αρχίζει δε από την υπογραφή της παρούσας σύμβασης.

Το Δημόσιο έχει το δικαίωμα μονομερούς καταγγελίας της παρούσας μίσθωσης χωρίς οποιαδήποτε-ποινή ή αποζημίωση, εφόσον μεταφέρει τη στεγαζόμενη δικαστική υπηρεσία σε ακίνητο ιδιοκτησίας του ή παραχωρηθεί στο Δημόσιο η χρήση κατάλληλου ακινήτου για τον υπόλοιπο χρόνο της μίσθωσης υπό τον όρο ότι θα ειδοποιήσει εγγράφως την εκμισθώτρια έξι μήνες τουλάχιστον πριν από τη στη σχετική ειδοποίηση καθοριζόμενη ημερομηνία λύσης της μίσθωσης.

β. Το μίσθωμα, ενόψει της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου και της αγοραίας μισθωτικής αξίας παρομοίων μισθώσεων, συνομολογείται ως εξής:

Α. Ως προς τους χώρους που ήδη κατέχονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας και είχαν μισθωθεί με τα με αριθμ. 3656/7-5-1984 και 35781/14-12-1988 μισθωτήρια συμβόλαια, συνολικής επιφάνειας 11.057 τ.μ, που περιλαμβάνουν τον πρώτο και δεύτερο όροφο του Καυτατζόγλειου Μεγάρου και του συνεχόμενου Μεγάρου, το μηνιαίο μίσθωμα και ο χρόνος καταβολής του προσδιορίζονται ως έξης:

- 1η περίοδος: από την υπογραφή της σύμβασης έως 31/12/2018 το μηνιαίο μίσθωμα ορίζεται σε 34.076,00 ευρώ.
- 2η περίοδος: από 01/01/2019 έως 31/12/2023 το μηνιαίο μίσθωμα ορίζεται σε 37.483,00 ευρώ.
- 3η περίοδος: από 01/01/2024 έως 31/12/2028 το μηνιαίο μίσθωμα ορίζεται σε 43.618,00 ευρώ.
- 4η περίοδος: από 01/01/2029 έως 31/12/2032 το μηνιαίο μίσθωμα ορίζεται σε 54.396,00 ευρώ.
- 5η περίοδος: από 01/01/2033 έως 31/12/2036 το μηνιαίο μίσθωμα ορίζεται σε 69.592,00 ευρώ.

Β. Ως προς τον επιπλέον ωφέλιμο χώρο γραφείων, επιφάνειας 190 τ.μ, (εκ του συνόλου των 225 τ.μ.), ο οποίος ευρισκόταν στην κατοχή,της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας, προσδιορίζεται ως μηνιαίο μίσθωμα για όλη τη διάρκεια της μίσθωσης το ποσό των 1.520,00 ευρώ, που θα καταβάλλεται από την υπογραφή της μισθωτικής σύμβασης, χωρίς να καταβάλλεται μίσθωμα για τα υπόλοιπα 35 τ.μ. (κλιμακοστάσιο και είσοδος των ως άνω γραφείων επιφάνειας 190 τ.μ.).

Συνεπώς, το καταβαλλόμενο μηνιαίο μίσθωμα για το σύνολο των μισθούμενων χώρων (Α και Β ανωτέρω) διαμορφώνεται ως ακολούθως:

- 1η περίοδος: από την υπογραφή της σύμβασης έως 31/12/2018, ποσό 35.596,00 ευρώ.
- 2η περίοδος: από 01/01/2019 έως 31/12/2023, στο ποσό 39.003,00 ευρώ.
- 3η περίοδος: από 01/ 01/2024 έως 31/12/2028, στο ποσό 45.138,00 ευρώ.
- 4η περίοδος: από. 01/01/2029 έως 31/12/2032, στο ποσό 55.916,00 ευρώ.
- 5η περίοδος: από 01/01/2033 έως 31/12/2036, στο ποσό 71.112,00 ευρώ.

γ. Το μίσθωμα θα καταβάλλεται από το Δημόσιο σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης κάθε τρίμηνο, στην αρχή κάθε τριμηνίας, με σχετικό ένταλμα χωρίς κρατήσεις υπέρ οιουδήποτε τρίτου στον τραπεζικό λογαριασμό GR 9001401010101002002026803 της εκμισθώτριας τηρούμενο στην Τράπεζα ALPHA BANK. Ο δικαιούχος του λογαριασμού είναι «Η εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία».

δ. Το Δημόσιο αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποκαθιστά με δαπάνη του κάθε βλάβη ή φθορά που προξενείται στο μίσθιο από οποιαδήποτε αιτία και εάν προέρχεται.

Μετά δε τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης ή τη λύση της σύμβασης, το Δημόσιο θα πρέπει να παραδώσει το μίσθιο στην εκμισθώτρια στην κατάσταση στην οποία ήταν αυτό σε λειτουργία μετά από αφαίρεση μόνο όλων των κινητών πραγμάτων που ανήκουν στην εγκατεστημένη σ’ αυτό υπηρεσία ενώ οι λοιπές εγκαταστάσεις θα παραμείνουν στο μίσθιο προς όφελος της εκμισθώτριας εταιρείας.

4. Οι συμβαλλόμενοι δήλωσαν ότι αποδέχονται όλους τους όρους της συμφωνίας, χωρίς καμιά επιφύλαξη, τους θεωρούν όρους ουσιώδεις και παραιτούνται από οποιοδήποτε λόγο προσβολής ή ακύρωση της συμφωνίας.

5. Η σύμβαση αυτή θα κυρωθεί με νόμο και στη συνέχεια, θα επαναληφθεί με συμβολαιογραφικό τύπο και θα μεταγραφεί.

6. Η εκμισθώτρια, που έχει προσκομίσει το με Α.Π. 165654/2017 Α.AJPWAX-28VNX-9PMFX-U Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης που εκδόθηκε από το περιφερειακό σύστημα του Αρχείου Επιθεώρησης Κτιρίων Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Ενέργειας (Ε.Υ.ΕΠ.ΕΝ) του ΥΠΕΚΑ για τους εκμισθούμενους από αυτή ως άνω χώρους, υποχρεούται στην ηλεκτρονική υποβολή της παρούσας σύμβασης προς τη Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Δ.ΗΛΕ.Δ) σύμφωνα με την ΠΟΛ 1013/ 7-1-2014 (ΦΕΚ Β’ 32) και στην προσκόμιση σχετικής εκτύπωσης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στη στεγαζόμενη δικαστική υπηρεσία.

Η συμφωνία αυτή συντάχθηκε σε έξι αντίτυπα. Τέσσερα πήρε το Ελληνικό Δημόσιο και δύο η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία.

Προσαρτώνται πέντε (5) κατόψεις και ένα πρακτικό.».

2. Οι όροι της ως άνω σύμβασης κατισχύουν κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης.

3. Μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, η σύμβαση περιβάλλεται συμβολαιογραφικό τύπο και μεταγράφεται. Τα συμβαλλόμενα μέρη απαλλάσσονται από την καταβολή δικαιωμάτων συμβολαιογράφου ή συμβολαιογραφικού συλλόγου, εισφορών υπέρ συμβολαιογράφων, τελών χαρτοσήμου, αναλογικών και παγίων, εξόδων και δικαιωμάτων Υποθηκοφυλακείου και γενικά οποιουδήποτε δικαιώματος ή τέλους υπέρ του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και υπέρ οποιουδήποτε εν γένει τρίτου. Τα μισθώματα καταβάλλονται χωρίς τέλη χαρτοσήμου ή δικαιώματος τρίτων.

**Άρθρο 55**
**Καταβολή ασφαλιστικών εισφορών στον ΕΦΚΑ αμειβόμενων με Παραστατικά Παρεχόμενων Υπηρεσιών (τίτλος κτήσης - πρώην απόδειξη επαγγελματικής δαπάνης)**

1. Για τα πρόσωπα που αμείβονται με Παραστατικά Παρεχόμενων Υπηρεσιών (τίτλος κτήσης - πρώην απόδειξη

επαγγελματικής δαπάνης) καταβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές υπέρ ΕΦΚΑ για κύρια σύνταξη και υγειονομική περίθαλψη (παροχές σε είδος και σε χρήμα), σύμφωνα με τα ποσοστά εισφορών άνω πενταετίας των άρθρων 39 παρ. 1 περίπτωση α΄ και 41 παρ. 2 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85).

2. Οι ασφαλιστικές εισφορές των προσώπων της παραγράφου 1 υπολογίζονται επί της καθαρής αξίας του παραστατικού, όπως αυτή προκύπτει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου και άλλων επιβαρύνσεων, μη εφαρμοζομένων των ρυθμίσεων του άρθρου 39 περί κατώτατου ορίου μηνιαίου ασφαλιστέου εισοδήματος.

Οι ασφαλιστικές εισφορές παρακρατούνται από τον εκδότη του παραστατικού κατά την έκδοσή του και αποδίδονται στον ΕΦΚΑ μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου της έκδοσης του παραστατικού μήνα.

3. Ο χρόνος ασφάλισης υπολογίζεται ως εξής:

α) Στις περιπτώσεις που από τη σύμβαση προκύπτει καθορισμένος αριθμός ημέρας/ημερών απασχόλησης και μέχρι έναν (1) πλήρη μήνα, ως χρόνος ασφάλισης λαμβάνεται η ημέρα/ημέρες, που καθορίζονται στη σύμβαση, ανεξαρτήτως της διάρκειας της ημερήσιας απασχόλησης.

β) Στις λοιπές περιπτώσεις, ως χρόνος ασφάλισης λαμβάνεται το πηλίκο της καθαρής αξίας του παραστατικού, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2, δια του ποσού που αντιστοιχεί στον κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών.

Ο χρόνος ασφάλισης του παρόντος λογίζεται ως χρόνος ασφάλισης στον πρώην ΟΑΕΕ και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρόνο ασφάλισης που αντιστοιχεί στη διάρκεια της σύμβασης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζεται η διαδικασία απόδοσης των ασφαλιστικών εισφορών, ο χρόνος και ο τρόπος δήλωσης των στοιχείων του παραστατικού και της σύμβασης από τον εκδότη στον ΕΦΚΑ και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

5. Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται για παραστατικά που αφορούν σε συμβάσεις που καταρτίζονται από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης της παραγράφου 4 και εφεξής. Για παραστατικά που εκδίδονται και αφορούν σε συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί πριν από τη δημοσίευση της ανωτέρω υπουργικής απόφασης εφαρμόζεται το προϊσχύον καθεστώς.

**Άρθρο 56**
**Αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 4445/2016 (Α΄ 236)**

Η παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 4445/2016 (Α΄ 236) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, κατόπιν σχετικής απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου του, δύναται να επιχορηγεί από τους πόρους του, με σύσταση ειδικού καταπιστευτικού λογαριασμού (escrow account), τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, με σκοπό: α) την εκπόνηση μελετών για την ωρίμανση και εκτέλεση έργων υποδομής ή έργων γενικού συμφέροντος ή και έργων με κοινωνικό αντίκτυπο εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. και β) την εκπόνηση μελετών ή και την προμήθεια υλικών των έργων που εκτελούνται στους Ο.Τ.Α. από ωφελουμένους των προγραμμάτων απασχόλησης και ένταξης στην εργασία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και κατά περίπτωση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθορίζονται οι προϋποθέσεις της επιχορήγησης και ρυθμίζονται όλα τα ζητήματα και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.».

**Άρθρο 57**
**Τροποποίηση του άρθρου 72 του Κ.Φ.Ε.**

Η περίπτωση α΄ της παρ. 33 του άρθρου 72 του ν. 4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Α΄ 167), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«33.α. Η ισχύς του άρθρου 41 αναστέλλεται μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2018.».

**Άρθρο 58**
**Ένσημες ταινίες καπνού**

Διενεργηθείσες δαπάνες που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου εικοστού ένατου του ν. 4411/2016 (Α΄142), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4429/2016 (Α΄199) και πραγματοποιήθηκαν ή θα πραγματοποιηθούν από 1.1.2017 μέχρι και 31.12.2017, βαρύνουν τις πιστώσεις του Υπουργείου Οικονομικών, Ειδικό Φορέα 23-110, ΚΑΕ 1124 και θεωρούνται νόμιμες, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί ανάληψης υποχρεώσεων και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης.

**Άρθρο 59**
**Αρμόδια αρχή Τίτλου V της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ**

Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των άρθρων 59 έως 66 της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ (ΕΕ L 173/12.6.2014) ορίζεται η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Με αποφάσεις της δύναται να καθορίζει τις απαιτήσεις χορήγησης των προβλεπόμενων αδειών, να διαπιστώνει τη συμμόρφωση με τα ανωτέρω άρθρα, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 59 της Οδηγίας, να καθορίζει τις οργανωτικές απαιτήσεις των παροχών υπηρεσιών αναφοράς δεδομένων και των οργάνων διοίκησης αυτών και γενικά να εκδίδει κάθε αναγκαία πράξη για την ορθή ενσωμάτωση των εν λόγω άρθρων στην ελληνική νομοθεσία.

**Άρθρο 60**
**Τροποποίηση του άρθρου 6 του ν. 2367/1995**

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 2367/1995 (Α΄261), όπως ισχύει, η φράση «για χρονικό διάστημα έως δεκαοκτώ (18) μήνες» αντικαθίσταται με τη φράση «για χρονικό διάστημα έως είκοσι τέσσερις (24) μήνες».

**Άρθρο 61**
**Τροποποιήσεις άρθρων του Ποινικού Κώδικα**

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 315 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν στην περίπτωση του άρθρου 308 ο παθών είναι δημόσιος υπάλληλος και η πράξη τελέστηκε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή για λόγους σχετικούς με

την εκτέλεσή της ή υπάλληλος του πλειστηριασμού κατά τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης και η πράξη τελέστηκε με αφορμή τον πλειστηριασμό, η δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.».

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 334 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Όποιος εισέρχεται παράνομα σε κατάστημα ή χώρο δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή επιχείρησης κοινής ωφέλειας ή σε χώρο που χρησιμοποιείται από υπάλληλο πλειστηριασμού κατά τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης ή παραμένει στους χώρους αυτούς παρά τη θέληση της υπηρεσίας ή του υπαλλήλου του πλειστηριασμού που τους χρησιμοποιεί, θέληση την οποία του δηλώνει ο νόμιμος εκπρόσωπος της υπηρεσίας ή ο υπάλληλός της ή ο υπάλληλος του πλειστηριασμού, και προκαλεί έτσι διακοπή ή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας ή του πλειστηριασμού τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών τιμωρείται όποιος παράνομα εισέρχεται ή παραμένει στους προαναφερόμενους χώρους ή καταστήματα κατά το χρόνο μη διεξαγωγής της υπηρεσίας ή του πλειστηριασμού με σκοπό την παρακώλυση αυτών.».

**Άρθρο 62**

Το πέμπτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν.δ. 811/1971 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν καθήκοντα προϊσταμένου ασκεί υπάλληλος που δεν ανήκει στην κατηγορία ΠΕ πτυχιούχος νομικής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο τρίτο εδάφιο, η καταχώριση πράξης ή απόφασης που έχει σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων στα τηρούμενα βιβλία και, αν το υποθηκοφυλακείο λειτουργεί ως μεταβατικό κτηματολογικό γραφείο, στα κτηματολογικά φύλλα, διενεργείται από τον προϊστάμενο της γραμματείας του οικείου Ειρηνοδικείου, ανεξαρτήτως της κατοχής ή μη πτυχίου νομικής και, αν δεν υφίσταται οργανική μονάδα στο Ειρηνοδικείο, ο ανώτερος κατά βαθμό δικαστικός υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ του κλάδου Γραμματέων και, εφόσον υπηρετούν περισσότεροι με τον ίδιο βαθμό, εκείνος που έχει τον περισσότερο χρόνο πραγματικής υπηρεσίας. Ελλείψει υπαλλήλου κατηγορίας ΠΕ, τα καθήκοντα αυτά ασκούνται από δικαστικό υπάλληλο κατηγορίας ΔΕ του κλάδου Γραμματέων.».

**Άρθρο 63**
**Τροποποίηση του άρθρου 96**
**του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας**

Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 96 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α΄182) προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικά, για τις εργατικές διαφορές η πληρεξουσιότητα μπορεί να δίνεται με ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο φέρει βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του διαδίκου από Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών ή οποιαδήποτε άλλη δημόσια ή δημοτική αρχή.».

**Άρθρο 64**
**Άδεια ίδρυσης φαρμακείου**

1.α. Το άρθρο 1 του ν. 1963/1991 (Α΄183) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1
Χορήγηση Άδειας Ίδρυσης Φαρμακείου

Άδεια ίδρυσης φαρμακείου χορηγείται: α) σε φυσικά πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα φαρμακοποιού, β) σε φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα φαρμακοποιού και γ) σε συνεταιρισμούς μέλη της Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών Ελλάδος (ΟΣΦΕ). Η άδεια χορηγείται με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη. Ο κάτοχος της άδειας μπορεί να λειτουργήσει φαρμακείο είτε ως ατομική επιχείρηση είτε ως εμπορική εταιρεία οποιασδήποτε μορφής, πλην αυτής της ανώνυμης εταιρείας. Με προεδρικό διάταγμα, μετά από πρόταση του Υπουργού Υγείας, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί, η διαδικασία και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τη χορήγηση άδειας ίδρυσης φαρμακείου, καθώς και σχετικά με τη λειτουργία των φαρμακείων είτε ως ατομικών επιχειρήσεων είτε ως εμπορικών εταιρειών οποιασδήποτε μορφής, πλην της ανωνύμου εταιρείας.».

β. Το άρθρο 3 του ν. 1963/1991 (Α΄138) αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι αιτήσεις για την απόκτηση άδειας ίδρυσης φαρμακείου κρίνονται κατά την κάτωθι σειρά προτίμησης:

α) Εάν συντρέχουν αιτήσεις φαρμακοποιών ή/και ιδιωτών μη φαρμακοποιών με αιτήσεις συνεταιρισμών φαρμακοποιών μελών της ΟΣΦΕ, προτιμώνται οι φαρμακοποιοί ή/και οι ιδιώτες που αξιολογούνται με τα κριτήρια κατά την περίπτωση β’ και έπονται οι συνεταιρισμοί.

β) Εάν συντρέχουν αιτήσεις φαρμακοποιών και ιδιωτών - μη φαρμακοποιών, προτιμάται κατά την εξής σειρά η αίτηση: αα) εκείνου, που δεν έχει κατά το χρόνο χορήγησης άδειας ίδρυσης, άλλη άδεια ίδρυσης φαρμακείου ο ίδιος και προκειμένου περί του ιδιώτη - μη φαρμακοποιού και ο δηλωθείς από αυτόν υπεύθυνος φαρμακοποιός, ββ) στην οποία η άδεια εξάσκησης του επαγγέλματος του φαρμακοποιού (αιτούμενου φαρμακοποιού ή του δηλωθέντος υπεύθυνου από τον αιτούντα ιδιώτη) είναι η αρχαιότερη, γγ) στην οποία ο φαρμακοποιός (ο αιτών φαρμακοποιός ή ο δηλωθείς από τον ιδιώτη αιτούντα υπεύθυνος φαρμακοποιός) προηγείται χρονικά στη λήψη του πανεπιστημιακού του πτυχίου της φαρμακευτικής σχολής και σε περίπτωση σύγχρονης λήψης του πτυχίου, ο φαρμακοποιός με το μεγαλύτερο βαθμό πτυχίου, και δδ) του πολύτεκνου ή του τέκνου πολύτεκνης οικογένειας.

γ) Εάν συντρέχουν αιτήσεις περισσότερων του ενός φαρμακοποιών, η μεταξύ τους σειρά προτίμησης προκύπτει σύμφωνα με τα κριτήρια της ανωτέρω περίπτωσης β΄ της παρούσας παραγράφου, αναλογικά εφαρμοζόμενα.

δ) Εάν συντρέχουν αιτήσεις περισσότερων ιδιωτών, μη φαρμακοποιών, η μεταξύ τους σειρά καθορίζεται σύμφωνα με τα κριτήρια της υποπαραγράφου β΄ της παρούσας παραγράφου, αναλογικά εφαρμοζόμενα.».

2. Το άρθρο 30 του ν. 4272/2014 (Α΄145) αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Κατά τους μήνες Ιανουάριο και Ιούνιο εκάστου έτους, οι Περιφερειακές Ενότητες της χώρας αναρτούν στη διαδικτυακή ιστοσελίδα τους τις υπάρχουσες, κατά την 31η Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους και την 31η Μαΐου του τρέχοντος έτους, κενές θέσεις φαρμακείων. Σε περίπτωση που Περιφερειακή Ενότητα δεν διαθέτει διαδικτυακή ιστο-

σελίδα η ανάρτηση γίνεται στην ιστοσελίδα της οικείας Περιφέρειας και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του τοπικού τύπου της Περιφερειακής Ενότητας.

2. Εντός του α΄ δεκαπενθημέρου των μηνών Φεβρουαρίου και Ιουλίου αντίστοιχα θα υποβάλλονται στην αρμόδια αρχή οι αιτήσεις για την άδεια ίδρυσης αυτών που διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα. Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων για την άδεια ίδρυσης φαρμακείου υποβάλλονται ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση της αρμόδιας για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνσης της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του φαρμακείου ή, ελλείψει τέτοιας, της τοπικής υπηρεσίας της αρμόδιας για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνσης της Περιφέρειας. Σε περίπτωση αδυναμίας του αιτούντος να υποβάλει την αίτηση ηλεκτρονικά, η κατάθεση της τελευταίας γίνεται ιδιοχείρως από αυτόν ή από εκπρόσωπο με εξουσιοδότηση θεωρημένη, σύμφωνα με το νόμο για το γνήσιο της υπογραφής, στη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του φαρμακείου.

3. Ο αιτών οφείλει εντός μηνός από την υποβολή της αίτησης να υποβάλει στην αρμόδια για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνση της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του φαρμακείου ή, ελλείψει τέτοιας, στην τοπική υπηρεσία της αρμόδιας για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνσης της Περιφέρειας, ηλεκτρονικά, ή σε περίπτωση αδυναμίας του ιδιοχείρως, ή με εκπρόσωπο δυνάμει εξουσιοδότησης θεωρημένης σύμφωνα με το νόμο για το γνήσιο της υπογραφής, τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά. Ο αιτών συνυποβάλλει υπεύθυνη δήλωση, όπου αναγράφει εάν έχει λάβει ο ίδιος ή ο δηλωθείς από αυτόν υπεύθυνος φαρμακοποιός άδεια ίδρυσης φαρμακείου οποτεδήποτε και οπουδήποτε, τον αριθμό αυτών των αδειών, καθώς και εάν έχει υποβάλει (ο ίδιος ή ο δηλωθείς υπεύθυνος φαρμακοποιός) αίτηση που εκκρεμεί για τη χορήγηση άλλης άδειας ίδρυσης σε οποιαδήποτε Περιφερειακή Ενότητα. Σε περίπτωση που υφίσταται άδεια ίδρυσης ή στην περίπτωση που εκκρεμεί αίτηση για τη χορήγηση άλλης άδειας ίδρυσης, στην υπεύθυνη δήλωση αναγράφονται και επισυνάπτονται οι σχετικές άδειες και αιτήσεις.».

3.α. Μέχρι τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 1 του ν. 1963/1991, άδειες ίδρυσης φαρμακείου χορηγούνται με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους όρους της παρούσας παραγράφου, μόνον: α) Στην περίπτωση νέας άδειας σε δήμους ή σε τοπικές ή δημοτικές κοινότητες με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, έως χίλιους (1.000) κατοίκους ή β) σε περίπτωση εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 12 του ν. 5607/1932 (Α΄ 300) ή της παρ. 6 του άρθρου 36 του ν. 3918/2011 (Α΄ 31).

β. Για την απόκτηση της άδειας της περίπτωσης α΄, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση προς την αρμόδια για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνση της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του φαρμακείου ή, ελλείψει τέτοιας, στην τοπική υπηρεσία της αρμόδιας για θέματα Δημόσιας Υγείας Διεύθυνσης της Περιφέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 5607/1932 (Α΄ 300). Απαραίτητα προσόντα που πρέπει να διαθέτει ο αιτών την άδεια, τα οποία αποδεικνύονται από έγγραφα που συνυποβάλλει με την αίτησή του, είναι: α) άδεια ασκήσεως επαγγέλματος φαρμακοποιού της Ελλάδας ή κράτους - μέλους της Ε.Ε., β) ελληνική ιθαγένεια ή υπηκοότητα ενός εκτός των κρατών - μελών της Ε.Ε., γ) να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, εγκλήματα κατά των ηθών, συκοφαντική δυσφήμιση, για πράξεις που έχουν σχέση με την άσκηση του επαγγέλματός του, κιβδηλεία, παραχάραξη, παράβαση κακουργηματικού χαρακτήρα των διατάξεων των νόμων περί ναρκωτικών, του άρθρου 187Α του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτός ισχύει, ή να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κακούργημα ή καθ’ υποτροπή για πλημμέλημα για το οποίο επεβλήθη η στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων ή να μην έχει παραπεμφθεί με αμετάκλητο βούλευμα για κάποιο από τα παραπάνω αδικήματα, δ) να μην οφείλει στο ελληνικό Δημόσιο οποιαδήποτε οφειλή από φόρους, πρόστιμα ή άλλη αιτία, ε) να μην του έχει επιβληθεί ως κύρωση η οριστική ανάκληση της άδειας ίδρυσης φαρμακείου ή φαρμακαποθήκης.

Η άδεια δηλώνεται από τον κάτοχό της στον οικείο Φαρμακευτικό Σύλλογο εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήψη της.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας μπορούν να καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.

γ. Έως τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος της παρ.1 του άρθρου 1 του ν. 1963/1991, μεταξύ φαρμακοποιών, που κατέθεσαν αίτηση για άδεια ίδρυσης φαρμακείου, προτιμάται κατά την εξής σειρά η αίτηση: α) εκείνου, που δεν έχει ήδη σε ισχύ κατά το χρόνο χορήγησης άδειας ίδρυσης, άλλη άδεια ίδρυσης φαρμακείου, β) εκείνου, που η άδεια εξάσκησης του φαρμακευτικού επαγγέλματος είναι η αρχαιότερη, γ) εκείνου, που προηγείται χρονικά στη λήψη του πανεπιστημιακού του πτυχίου της φαρμακευτικής σχολής και σε περίπτωση σύγχρονης λήψης του πτυχίου ο φαρμακοποιός με το μεγαλύτερο βαθμό πτυχίου και δ) του πολύτεκνου ή του τέκνου πολύτεκνης οικογένειας.

δ. Η διάρκεια ισχύος αδειών ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείου που έληξαν ή λήγουν κατά το χρονικό διάστημα από 6.7.2017 και έως τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος της παρ.1 του άρθρου 1 του ν. 1963/1991, παρατείνεται έως τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευση του ως άνω προεδρικού διατάγματος.

ε. Αποφάσεις αδειών ίδρυσης φαρμακείων που χορηγήθηκαν δυνάμει των υπ’ αρ. πρωτ.Γ5(β)/Γ.Π.οικ. 82829/2015 (Β΄ 2330), Γ5(β)Γ.Π.οικ.6915/2016 (Β΄ 138) και Γ5(β) Γ.Π. οικ. 36277/2016 (Β΄ 1445) υπουργικών αποφάσεων, θεωρούνται σύννομες και παραμένουν σε ισχύ, εάν δεν ακυρώθηκαν ή ακυρωθούν με απόφαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής.

**Άρθρο 65**
**Τροποποιήσεις στο ν. 3023/2002 (Α΄ 146) «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών»**

1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 3023/2002 (Α΄146) αντικαθίστανται ως εξής:

«Σε αυτά είναι υποχρεωτική η αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου της αστυνομικής ταυτότητας του αγοραστή χρηματοδότη, εφόσον το ποσό της χρηματοδότησης υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) ευρώ. Το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας δεκαπέντε (15) ευρώ και κάτω, τα οποία αριθμούνται και θεωρούνται από την Επιτροπή Ελέγχου και προορίζονται για την ανώνυμη χρηματοδότηση, δεν μπορεί να υπερβαίνει το τέσσερα τοις εκατό (4%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγούμενου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως, ούτε δύναται να υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ’ έτος.».

2. Στο τέταρτο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 7 του ν. 3023/2002, όπως ισχύει, διαγράφεται η φράση «όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4304/2014 (Α΄234)».

3. Η παρ. 4 του άρθρου 24 του ν. 3023/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που διακινούν έσοδα ή δαπάνες κατά παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 5 τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι το 50% της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας σε αυτά τακτικής χρηματοδότησης. Αν το κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων δεν λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση, τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ. Με τις ίδιες κυρώσεις τιμωρούνται τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που λαμβάνουν χρηματοδότηση ή κάθε είδους παροχή: α) κατά παράβαση των παραγράφων 1 ή 3 ή 4 του άρθρου 7 ή β) από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 6 του άρθρου 7.».

4. Στο τέλος της παρ. 10 του άρθρου 24 του ν. 3023/2002 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Αν το κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων δεν λαμβάνει για οποιονδήποτε λόγο τακτική κομματική χρηματοδότηση, τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Με τις ίδιες κυρώσεις τιμωρείται πολιτικό κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων που συνάπτει σύμβαση κατά παράβαση των όρων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 7.».

5. Η παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 3023/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Υποψήφιος ή/και αιρετός αντιπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που διακινεί έσοδα ή δαπάνες κατά παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 ή της παραγράφου 1 του άρθρου 7Β ή παραλείπει να τηρήσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7Β τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι το πενήντα τοις εκατό (50%) της ετήσιας βουλευτικής αποζημίωσης. Με την ίδια κύρωση τιμωρείται και ο υποψήφιος ή/και ο αιρετός αντιπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που δέχεται χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 4 του άρθρου 7Β.».

6. Η περίπτωση β΄ της παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 3023/2002 καταργείται.

7. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος άρθρου αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2018.

8. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 και του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 160 του ν. 4483/2017 (Α΄ 107) καταργούνται από την 1η Ιανουαρίου 2018.

### Άρθρο 66
### Ρύθμιση θεμάτων επιχειρήσεων που συστήνονται για τη φιλοξενία του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης»

1. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 107 του ν. 3852/ 2010 (Α΄87) το εδάφιο δ΄, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 166 του ν. 4483/2017 (Α΄107), αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι επιχειρήσεις που συστήνονται για τη φιλοξενία του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» δύνανται να απασχολούν εξειδικευμένο προσωπικό μέχρι είκοσι (20) ατόμων με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή/και με σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή/και με σύμβαση μίσθωσης έργου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στους σχετικούς κανονισμούς λειτουργίας τους, κατ’ εξαίρεση των εφαρμοζόμενων διατάξεων της περίπτωσης α΄ της παρ. 20 του άρθρου ένατου του ν. 4057/2012, των άρθρων 14 και 21 του ν. 2190/1994 περί τρόπου πρόσληψης του προσωπικού Ι.Δ.Ο.Χ. και του άρθρου 6 του ν. 2527/1997 περί σύναψης συμβάσεων μίσθωσης έργου. Η διάρκεια των ως άνω συμβάσεων επιτρέπεται να είναι μέχρι ένα (1) έτος με δυνατότητα ανανέωσης ή παράτασής τους έως τη λήξη της διάρκειας των επιχειρήσεων, σύμφωνα με το Καταστατικό τους, αποκλειόμενης σε κάθε περίπτωση της αναγνώρισής τους ως συμβάσεις αορίστου χρόνου. Για την κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων, επιτρέπεται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, με κοινή απόφαση των αρμοδίων για το διορισμό οργάνων, η απόσπαση υπαλλήλων φορέων που υπάγονται στο δημόσιο τομέα, όπως αυτός ορίζεται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Η διάρκεια της απόσπασης ορίζεται σε ένα (1) έτος με δυνατότητα ανανέωσης μέχρι τη λήξη της διάρκειας της οικείας επιχείρησης. Οι αποδοχές των αποσπασμένων υπαλλήλων καταβάλλονται από το φορέα υποδοχής.».

2. Η παρ. 3 του άρθρου 258 του ν. 3463/2006 (Α΄11) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Ομοίως, είναι δυνατή η απόσπαση υπαλλήλων, υπό τους αυτούς χρονικούς περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου, από μία κοινωφελή επιχείρηση προς άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου Ο.Τ.Α., καθώς και προς δημοτική ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 266 ή επιχείρηση του άρθρου 265 που συστήνεται για τη φιλοξενία του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης», με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων και έγκριση του δημάρχου.».

### Άρθρο 67

1. Θεωρούνται νόμιμες και αποζημιώνονται, από την έναρξη ισχύος του ν. 4486/2017 (Α΄115) και μέχρι 31.12.2017, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, οι εφημερίες, η υπερωριακή εργασία και εργασία νυχτερινών και εξαιρέσιμων ημερών των ιατρών και διοικητικών υπαλλήλων που απασχολήθηκαν στο Εθνικό Κέντρο Επι-

χειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) κατά το ως άνω διάστημα, στο πλαίσιο της εικοσιτετράωρης λειτουργίας αυτού.

2. Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 15 του ν. 3370/2005 (Α΄176), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 50 του ν. 4486/2017, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Με απόφαση του Υπουργού Υγείας εγκρίνεται ο αριθμός των εφημεριών που πραγματοποιούν μηνιαίως οι ιατροί που απασχολούνται στο Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) για την κάλυψη έκτακτων και επειγουσών υπηρεσιακών και επιχειρησιακών αναγκών που προκύπτουν, λόγω της εικοσιτετράωρης συνεχούς και αδιάλειπτης λειτουργίας του Ε.Κ.ΕΠ.Υ.. Για την αποζημίωση των εν λόγω εφημεριών εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 140 του ν. 4472/2017 (Α΄ 74).».

**Άρθρο 68**
**Τροποποίηση του άρθρου 13**
**του ν. 4314/2014 (Α΄ 265)**

1. Μετά την περίπτωση γ΄ της παρ. 7 του άρθρου 13 του ν. 4314/2014 προστίθεται περίπτωση δ΄ ως εξής:

«δ. Με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη δύναται να ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» ως Ενδιάμεσος Φορέας, σύμφωνα με το άρθρο 123 παράγραφος 7 του Κανονισμού, η οποία αναλαμβάνει τη διαχείριση μέρους του οικείου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος για την υλοποίηση δράσεων Ταμείων ή Ταμείων Χαρτοφυλακίου για χρηματοδοτικά μέσα.».

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου ισχύει από 1.12.2017.

**Άρθρο 69**
**Επενδυτικά δάνεια Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α΄και Β΄ βαθμού, Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και Συνδέσμων Ο.Τ.Α.**

1. Στο πλαίσιο υλοποίησης Προγράμματος Χορήγησης Επενδυτικών Δανείων από το Υπουργείο Εσωτερικών με σκοπό την προμήθεια αγαθών και την κατασκευή έργων στους τομείς ύδρευσης, αποχέτευσης, αντιπλημμυρικής προστασίας, αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές, αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), αγροτικής οδοποιίας και ανέγερσης ή αποκατάστασης δημοτικών κτιρίων, οι Ο.Τ.Α. Α΄και Β΄ βαθμού, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και οι Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. δύνανται να συνομολογούν επενδυτικά δάνεια με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Η εξυπηρέτηση των δανείων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και η κάλυψη κάθε είδους εξόδου και λοιπών δαπανών συνομολόγησης και εξόφλησής τους γίνεται σε λογαριασμό που συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και χρηματοδοτείται από το εθνικό ή το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του Υπουργείου Εσωτερικών.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών καθορίζονται τα κριτήρια ένταξης των δικαιούχων φορέων στο Πρόγραμμα της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, η διαδικασία υποβολής των αιτήσεων και αξιολόγησης αυτών, ο έλεγχος της πορείας εκτέλεσης των έργων, οι όροι και τα δικαιολογητικά χορήγησης και ο τρόπος απόδοσης του προϊόντος των δανείων, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για την αποπληρωμή των δανείων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα. Με όμοια απόφαση δύναται να τροποποιείται ο σκοπός του προγράμματος.

3. Η ένταξη στο Πρόγραμμα της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από υποβολή σχετικού αιτήματος του φορέα. Στην περίπτωση των Ο.Τ.Α. Α΄και Β΄ βαθμού η απόφαση για την υποβολή αιτήματος ένταξης, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Στην περίπτωση φορέων που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια και εφόσον αναφέρεται στο αίτημα ένταξής τους, η απόφαση ένταξης δύναται να προβλέπει ότι η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, η εποπτεία και η επίβλεψη της σχετικής δημόσιας σύμβασης διενεργούνται από την τεχνική υπηρεσία άλλης αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα.

4. Για τη συνομολόγηση των δανείων του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010 (Α΄87) και του π.δ. 169/2013 (Α΄272).

**Άρθρο 70**
**Επενδυτικά δάνεια Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού για εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων**

1. Στο πλαίσιο υλοποίησης προγράμματος χορήγησης επενδυτικών δανείων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με σκοπό την εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων του άρθρου 7 του ν. 4447/2016 (Α΄ 241), οι Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού δύναται να συνομολογούν επενδυτικά δάνεια με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Η εξυπηρέτηση των δανείων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και η κάλυψη κάθε είδους εξόδου και λοιπών δαπανών συνομολόγησης και εξόφλησής τους γίνεται σε λογαριασμό που συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και χρηματοδοτείται από το εθνικό ή το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εσωτερικών και Οικονομικών καθορίζεται ο φορέας διαχείρισης του Προγράμματος της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και οι αρμοδιότητές του, τα κριτήρια ένταξης των δικαιούχων Ο.Τ.Α. α΄βαθμού στο πρόγραμμα, η διαδικασία υποβολής των αιτήσεων και αξιολόγησης αυτών, ο έλεγχος της πορείας εκτέλεσης των μελετών, οι όροι και τα δικαιολογητικά χορήγησης και ο τρόπος απόδοσης του προϊόντος των δανείων, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για την αποπληρωμή των δανείων από το ΠΔΕ, καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

3. Η ένταξη στο πρόγραμμα της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου πραγματοποιείται με απόφαση του φορέα διαχείρισης του προγράμματος, όπως αυτός ορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, μετά από υποβολή σχετικού αιτήματος από τον

Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού. Το αίτημα υποβάλλεται κατόπιν απόφασης του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Στην περίπτωση δικαιούχων που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια και εφόσον αναφέρεται στο αίτημα ένταξής τους, η απόφαση ένταξης δύναται να προβλέπει ότι η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, η εποπτεία και η επίβλεψη της σχετικής δημόσιας σύμβασης διενεργούνται από την τεχνική υπηρεσία άλλης αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα.

4. Για τη συνομολόγηση των δανείων του παρόντος άρθρου, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010 (Α΄87) και του π.δ. 169/2013 (Α΄ 272).

**Άρθρο 71**
**Ειδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δήμων**

1. Για την ενδυνάμωση της ισόρροπης, βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης, τη βελτίωση των υποδομών, την αύξηση της απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Ειδικό Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δήμων, στο οποίο εντάσσονται έργα, προμήθειες, υπηρεσίες και μελέτες των Δήμων και των νομικών προσώπων αυτών. Με την ίδια απόφαση εξειδικεύεται ο σκοπός του προγράμματος και καθορίζονται τα κριτήρια ένταξης των πράξεων σε αυτό και η διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης των αιτήσεων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

2. Οι πόροι του Προγράμματος προέρχονται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών και κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

3. Η χρηματοδότηση των έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών που εντάσσονται στο Πρόγραμμα πραγματοποιείται μέσω άτοκου λογαριασμού ειδικού σκοπού που συστήνεται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και τον οποίο διαχειρίζεται η Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Για τα ποσά που κινούνται μέσω του ανωτέρω λογαριασμού δεν προβλέπεται χρέωση εξόδων και δικαιωμάτων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης καθορίζονται η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για τη χρηματοδότηση του λογαριασμού από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

4. Τα έργα, οι προμήθειες, οι υπηρεσίες και οι μελέτες εντάσσονται στο πρόγραμμα με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

**Άρθρο 72**
**Τροποποίηση του άρθρου 78**
**του ν. 4270/2014 (Α΄ 143)**

Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Για τον ίδιο σκοπό και υπό την προϋπόθεση ότι δεν επηρεάζεται η επίτευξη του συνολικά προβλεπόμενου κατ΄ έτος δημοσιονομικού αποτελέσματος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων του εγκεκριμένου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, δύναται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών που εκδίδεται κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου κάθε έτους, να ανακατανέμονται μεταξύ εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ, τα συνολικά εγκεκριμένα από την Βουλή όρια πιστώσεων του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.».

**Άρθρο 73**

Η περίπτωση στ΄ του άρθρου 11 του ν. 4052/2012 (Α΄41), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4346/ 2015 (Α΄ 152) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4354/ 2015 (Α΄ 176), όπως αυτός αντικαταστάθηκε από την παρ. 10 του άρθρου 34 του ν. 4447/2016 (Α΄ 241), αντικαθίσταται από την έναρξη ισχύος του ν. 4354/2015 ως εξής:

«στ. Καθιερώνεται μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback) για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη. Το όριο δαπανών των νοσοκομείων του ΕΣΥ, του ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ» και των φαρμακείων του ΕΟΠΥΥ για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη πέραν του οποίου εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback), ορίζεται σε πεντακόσια ενενήντα εκατομμύρια (590.000.000,00) ευρώ για το έτος 2016, από τα οποία τα πεντακόσια δέκα εκατομμύρια (510.000.000,00) ευρώ στα νοσοκομεία του ΕΣΥ, τα δεκατρία εκατομμύρια (13.000.000,00) ευρώ στο ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ» και τα εξήντα επτά εκατομμύρια (67.000.000,00) ευρώ στα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Για το έτος 2017, το όριο δαπανών των νοσοκομείων του ΕΣΥ, του ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ» και των φαρμακείων του ΕΟΠΥΥ για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη, πέραν του οποίου εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback), ορίζεται σε πεντακόσια ογδόντα εκατομμύρια (580.000.000,00) ευρώ, από τα οποία τετρακόσια ογδόντα πέντε εκατομμύρια (485.000.000,00) ευρώ στα νοσοκομεία του ΕΣΥ, τα δεκατρία εκατομμύρια (13.000.000,00) ευρώ στο ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ» και τα ογδόντα δύο εκατομμύρια (82.000.000,00) ευρώ στα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Για το έτος 2018 το όριο δαπανών των δημόσιων νοσοκομείων και των φαρμακείων του ΕΟΠΥΥ για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη, πέραν του οποίου εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback), ορίζεται σε πεντακόσια τριάντα εκατομμύρια (530.000.000,00) ευρώ από τα οποία τετρακόσια εβδομήντα τέσσερα εκατομμύρια διακόσιες χιλιάδες (474.200.000,00) ευρώ στα δημόσια νοσοκομεία και πενήντα πέντε εκατομμύρια οκτακόσιες χιλιάδες (55.800.000,00) ευρώ στα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

Ο υπολογισμός και η επιβολή του ποσού επιστροφής για τη φαρμακευτική δαπάνη των νοσοκομείων του ΕΣΥ και του ΓΝΘ «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ» ανά φαρμακευτική εταιρεία ή ΚΑΚ γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας. Ο υπολογισμός και η επιβολή του ποσού επιστροφής για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη του ΕΟΠΥΥ ανά φαρμακευτική εταιρεία ή ΚΑΚ, γίνεται από τον ΕΟΠΥΥ. Για τα δημόσια νοσοκομεία εκτός των νοσοκομείων του ΕΣΥ ο υπολογισμός και η επιβολή του ποσού επιστροφής δύναται να γίνεται σε ετήσια βάση. Δεν αναζητείται

τυχόν υπολογιζόμενο ποσό επιστροφής από εταιρείες για τις οποίες το επιβαλλόμενο ποσό είναι ίσο ή μικρότερο των τριάντα (30) ευρώ ανά εξάμηνο και από φορείς που ανήκουν στο δημόσιο τομέα.

Η φαρμακευτική δαπάνη που υπερβαίνει τα παραπάνω καθορισμένα όρια, επιστρέφεται από τις φαρμακευτικές εταιρείες ή τους κατόχους άδειας κυκλοφορίας, συνιστά έσοδο των νοσοκομείων και του ΕΟΠΥΥ και καταβάλλεται σε τραπεζικό λογαριασμό που ορίζεται από τα νοσοκομεία και τον ΕΟΠΥΥ ή συμψηφίζεται με οφειλές για την προμήθεια φαρμακευτικών προϊόντων. Στην περίπτωση του συμψηφισμού για το εν λόγω έσοδο εκδίδεται από τις φαρμακευτικές εταιρείες ή τους κατόχους άδειας κυκλοφορίας ειδικό παραστατικό συμψηφισμού με τη μορφή ισόποσου πιστωτικού τιμολογίου για το σύνολο των τιμολογίων που αναφέρονται σε αγορές πέραν του ορίου της φαρμακευτικής δαπάνης για τη συγκεκριμένη περίοδο εφαρμογής του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής. Το εν λόγω ειδικό παραστατικό δεν τροποποιεί τη συνολική αξία αγορών φαρμακευτικού υλικού δεδομένου ότι αποτελεί ποσό επιστροφής (clawback).

Τυχόν αποκλίσεις στα στοιχεία της νοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης βάσει των οποίων υπολογίζεται για κάθε νοσοκομείο το ποσό επιστροφής, καθώς και διαφορές επί των επιβαλλόμενων ποσών επιστροφής, συνυπολογίζονται και συμψηφίζονται σε επόμενη εφαρμογή του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής νοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης (clawback) ή σε μελλοντικές συναλλαγές.».

**Άρθρο 74**
**Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Φ.Π.Α.**

1. Η παρ. 4 του άρθρου 21 του Κώδικα Φ.Π.Α., που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2859/2000 (Α΄248), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Μέχρι 30.6.2018 για τα νησιά Λέρο, Λέσβο, Κω, Σάμο και Χίο, οι συντελεστές του φόρου μειώνονται κατά τριάντα τοις εκατό (30%), εφόσον πρόκειται για αγαθά, τα οποία κατά το χρόνο που ο φόρος γίνεται απαιτητός:

α) βρίσκονται στα νησιά αυτά και παραδίδονται από υποκείμενο στο φόρο που είναι εγκαταστημένος στα νησιά αυτά,

β) πωλούνται με προορισμό τα νησιά αυτά από υποκείμενο στο φόρο, εγκαταστημένο σε οποιοδήποτε μέρος του εσωτερικού της χώρας, προς αγοραστή υποκείμενο ή προς μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο, εγκαταστημένο στα νησιά αυτά,

γ) αποστέλλονται ή μεταφέρονται προς υποκείμενο στο φόρο ή προς μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο που είναι εγκαταστημένο στα νησιά αυτά, στα πλαίσια της ενδοκοινοτικής απόκτησης αγαθών,

δ) εισάγονται στα νησιά αυτά.

Η πιο πάνω μείωση των συντελεστών δεν ισχύει για τα καπνοβιομηχανικά προϊόντα και τα μεταφορικά μέσα.».

2. Στο Κεφάλαιο Β΄ «Υπηρεσίες» του Παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα Φ.Π.Α., όπως ισχύει, προστίθεται νέα περίπτωση 5 ως εξής:

«5. Η παροχή υπηρεσιών από οίκους ευγηρίας που ενεργείται στα πλαίσια κοινωνικής πρόνοιας, εφόσον δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της περίπτωσης θ΄ της παρ. 1 του άρθρου 22.».

3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από 1.1.2018.

**Άρθρο 75**

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4501/2017 (Α΄ 178):

α) η φράση «των μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 2017» αντικαθίσταται από τη φράση «των τελευταίων τεσσάρων μηνών του 2017»,

β) μετά τη φράση «Δυτικής Αττικής» προστίθεται η φράση «, της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας και της Περιφερειακής Ενότητας Πρεβέζης».

2. Στη με αριθ. ΔΑΕΦΚΚΕ/οικ. 1720/Α32/28.11.2017 (Β’ 4155) κοινή υπουργική απόφαση, η φράση

«Και επειδή

- Οι φυσικές καταστροφές του Νοεμβρίου 2017 είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ανθρώπινων ζωών

- προκλήθηκαν σημαντικές και εκτεταμένες καταστροφές από τα συμβάντα των μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 2017 σε διάφορες περιοχές της χώρας

- η ανάκαμψη και αποκατάσταση της κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής των περιοχών που έχουν πληγεί πρέπει να είναι σύντομη.

- Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4501/2017 (Α΄178) χορηγείται επίδομα προς πληγέντα φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις από τις φυσικές καταστροφές των μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 2017 στους Δήμους Σαμοθράκης, Σύμης, Αγιάς Λάρισας, Τεμπών Λάρισας, Τρικαίων, Καλαμπάκας Τρικάλων, Φαρκαδόνας Τρικάλων, Πύλης Τρικάλων, Κατερίνης, Χανίων, Πλατανιά Χανίων, Αποκορώνου Χανίων, Κέρκυρας και στους πληγέντες Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ανά κατοικία και οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ ανά επιχείρηση, αποφασίζουμε:

Τον καθορισμό της διαδικασίας χορήγησης επιδόματος, ως εφάπαξ ενίσχυση, προς πληγέντα φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις από τις φυσικές καταστροφές των μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 2017 και ειδικότερα από α) τις πλημμύρες της 25ης και 26ης Σεπτεμβρίου 2017 στο Δήμο Σαμοθράκης της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου, β) την πλημμύρα της 13ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Σύμης της Περιφερειακής Ενότητας Ρόδου γ) τις πλημμύρες 15ης -17ης Νοεμβρίου 2017 στους Δήμους Αγιάς και Τεμπών της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας δ) τις πλημμύρες 16ης Νοεμβρίου 2017 στους Δήμους Τρικαίων, Καλαμπάκας, Φαρκαδόνας και Πύλης της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων ε) τις πλημμύρες 16ης και 17ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Κατερίνης της Περιφερειακής Ενότητας Πιερίας στ) τις πλημμύρες της 11ης Φεβρουάριου 2017 και της 26ης Οκτωβρίου 2017 στους Δήμους Πλατανιά, Αποκορώνου και Χανίων της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων ζ) τις πλημμύρες 11ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Κέρκυρας της Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας η) την πλημμύρα της 15ης Νοεμβρίου 2017 στους πληγέντες Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, βάσει των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 4501/2017 (Α΄178).» αντικαθίσταται ως εξής:

«Και επειδή

- Οι φυσικές καταστροφές του Νοεμβρίου 2017 είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ανθρώπινων ζωών.

- Προκλήθηκαν σημαντικές και εκτεταμένες καταστροφές τους τελευταίους τέσσερις μήνες του 2017 σε διάφορες περιοχές της χώρας.

- Η ανάκαμψη και αποκατάσταση της κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής των περιοχών που έχουν πληγεί πρέπει να είναι σύντομη.

- Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 4501/2017 (Α΄178) χορηγείται επίδομα προς πληγέντα φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις από τις φυσικές καταστροφές των τελευταίων τεσσάρων μηνών του 2017 στους Δήμους Σαμοθράκης, Σύμης, Αγιάς Λάρισας, Τεμπών Λάρισας, Τρικαίων, Καλαμπάκας Τρικάλων, Φαρκαδόνας Τρικάλων, Πύλης Τρικάλων, Κατερίνης, Χανίων, Πλατανιά Χανίων, Αποκορώνου Χανίων, Κέρκυρας και στους πληγέντες Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής και της Περιφερικής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, το οποίο ανέρχεται στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ανά κατοικία και οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ ανά επιχείρηση, αποφασίζουμε:

Τον καθορισμό της διαδικασίας χορήγησης επιδόματος, ως εφάπαξ ενίσχυση, προς πληγέντα φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις από τις φυσικές καταστροφές των τελευταίων τεσσάρων μηνών του 2017 και ειδικότερα από: α) τις πλημμύρες της 25ης και 26ης Σεπτεμβρίου 2017 στο Δήμο Σαμοθράκης της Περιφερειακής Ενότητας Έβρου, β) την πλημμύρα της 13ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Σύμης της Περιφερειακής Ενότητας Ρόδου, γ) τις πλημμύρες της 15ης -17ης Νοεμβρίου 2017 στους Δήμους Αγιάς και Τεμπών της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας, δ) τις πλημμύρες της 16ης Νοεμβρίου 2017 στους Δήμους Τρικαίων, Καλαμπάκας, Φαρκαδόνας και Πύλης της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων, ε) τις πλημμύρες της 16ης και 17ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Κατερίνης της Περιφερειακής Ενότητας Πιερίας, στ) τις πλημμύρες της 11ης Φεβρουάριου 2017 και της 26ης Οκτωβρίου 2017 στους Δήμους Πλατανιά, Αποκορώνου και Χανίων της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, ζ) τις πλημμύρες της 11ης Νοεμβρίου 2017 στο Δήμο Κέρκυρας της Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, η) την πλημμύρα της 15ης Νοεμβρίου 2017 στους πληγέντες Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, θ) τις πλημμύρες της 1ης και της 2ης Δεκεμβρίου του 2017 στους Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας και της Περιφερειακής Ενότητας Πρεβέζης, βάσει των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 4501/2017 (Α΄178).».

**Άρθρο 76**

1. Στην παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 4244/2014 (Α΄ 60) οι λέξεις «μέχρι 31.12.2017» αντικαθίστανται με τις λέξεις «μέχρι 31.12.2018».

2. Στο εδάφιο γ΄ της περίπτωσης 2 της υποπαραγράφου ΙΑ.2 της παρ. ΙΑ΄ του άρθρου πρώτου του ν. 4254 (Α΄ 85) οι λέξεις «μέχρι 31.12.2017» αντικαθίστανται με τις λέξεις «μέχρι 31.12.2018».

**Άρθρο 77**

1. Στο άρθρο 100 του ν. 4172/2013 (Α΄ 176) προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«9. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου, σχετικά με το μηχανισμό του μηνιαίου κλιμακωτού ποσοστού εκπτώσεων (rebates) και με το μηχανισμό αυτόματης επιστροφής (clawback), δεν εφαρμόζονται στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΕΥΓΕΝΙΔΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», και μόνο εφόσον το Πανεπιστήμιο Αθηνών συνεχίζει να κατέχει τουλάχιστον το 90% του μετοχικού της κεφαλαίου και να παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης και έρευνας μέσω εγκατεστημένων σε αυτή μονάδων Πανεπιστημιακών κλινικών και εργαστηρίων.».

2. Με απόφαση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών επιτρέπεται η εγκατάσταση και η λειτουργία στο «ΕΥΓΕΝΙΔΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» νέων κλινικών και εργαστηρίων, καθώς και μονάδων των ήδη λειτουργούντων κλινικών και εργαστηρίων της Ιατρικής Σχολής και εν γένει της Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εφόσον υφίστανται οι προϋποθέσεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3204/2003 (Α΄296), όπως ισχύει. Η διαδικασία εγκατάστασης και ο κανονισμός λειτουργίας των ανωτέρω μονάδων των ήδη λειτουργούντων κλινικών και εργαστηρίων της Σχολής Επιστημών Υγείας του Ε.Κ.Π.Α. εγκρίνεται από την Πανεπιστημιακή Σύγκλητο μετά από σύμφωνη γνώμη του Δ.Σ. του ΕΥΓΕΝΙΔΕΙΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ Α.Ε.. Η σχετική Πράξη Πρύτανη δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει την 1.1.2018.

**Άρθρο 78**

Στο άρθρο 13 του ν. 4484/2017 (Α΄ 110) προστίθεται παράγραφος ως εξής:

«Κτίσματα μετά του αναλογούντος σε αυτά οικοπέδου, τα οποία βρίσκονται εντός ορίων του Δήμου Καλυμνίων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και έχουν αποδεδειγμένα υποστεί ζημιές από το σεισμό της 21ης Ιουλίου 2017 απαλλάσσονται από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα έτη 2017 και 2018.».

**Άρθρο 79**

Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 17 του ν. 4481/2017 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Τα έσοδα του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης ή της Ανεξάρτητης Οντότητας Διαχείρισης από τα πνευματικά δικαιώματα ή τα έσοδα που προκύπτουν από την επένδυση των εσόδων από τα δικαιώματα, τα οποία προορίζονται αποκλειστικά για τη διανομή, εξαιρούνται ρητώς από τις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4174/2013.

Τα προς διανομή ποσά είναι ακατάσχετα, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης διάταξης, δεν δεσμεύονται και δεν συμψηφίζονται με βεβαιωμένα χρέη στη Φορολογική Διοίκηση και στο υπόλοιπο Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα, όσον αφορά τον Οργανισμό Συλλογικής Διαχείρισης ή την Ανεξάρτητη Οντότητα Διαχείρισης.

Τυχόν μέτρα διασφάλισης των οφειλών στο Δημόσιο, που έχουν ήδη επιβληθεί κατά του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης ή της Ανεξάρτητης Οντότητας Διαχείρισης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4174/2013, για ίδιες οφειλές κατά του Δημοσίου, αίρονται αυτοδικαίως.».

**Άρθρο 80**
**Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2017

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
**ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ**

Οι Υπουργοί

Εσωτερικών
**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ**

Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών
**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΣΚΑΣ**

Οικονομίας και Ανάπτυξης
**ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης
**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ**

Εθνικής Άμυνας
**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ**

Αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Άμυνας
**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ**

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
**ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ**

Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
**ΟΥΡΑΝΙΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ**

Υφυπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
**ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ**

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
**ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ**

Οικονομικών
**ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ**

Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών
**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ**

Υφυπουργός Οικονομικών
**ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ**

Υγείας
**ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ**

Αναπληρωτής Υπουργός Υγείας
**ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ**

Διοικητικής Ανασυγκρότησης
**ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ**

Περιβάλλοντος και Ενέργειας
**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ**

Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ**

Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ**

*Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.*

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2017

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός
**ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ**

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32, Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210 5279000
Κείμενα προς δημοσίευση: webmaster.et@et.gr
*01000201221217002 8*